

IGEHIRDETŐ

Az Erdélyi Református Egyházkerület folyóirata

Rembrandt: Ábrahám áldozata

2000. szeptember

XI. évf. 9. sz.

Tartalom

Tanulmány

Sebestyén Jenő: Aszketizmus és kálvinizmus.....	383
---	-----

Prédikáció szórványvasárnapra

Szántó Sándor: Aki elhív, megdicsőít... Róma 8,30–34	388
--	-----

Prédikáció iskolakezdésre

Bekő István Márton: Együtt a termésért. Lukács 8,5–8a	391
---	-----

Vasárnapi prédikációk

Bódás János: Minden beteljesedik. 1Péter 1,24–25.....	394
Pungur József: Isten nem csúfoltatik meg. Galata 6,7–8	396
Sipos Géza: Sátor és templom. 2Sámuel 7,12–13	399
Visky János: A gonosz szőlőmunkások. Lukács 20,9–16.....	402

Lectio continua

Bustya Dezső: Hit, remény, szeretet. 1Thesszalónika 1,1–3.....	407
Hogyan keletkezik az igazi gyülekezet? 1Thesszalónika 1,4–10	409
Isten országának munkásai. 1Thesszalónika 2,1–12	411
Igebefogadás és szenvedés. 1Thesszalónika 2,13–16	413

A Genezáret partján

Barth, Karl: A tanúságtétel emberi szó	416
--	-----

Alkalmi prédikációk

Iffjúsági bibliaóra:

Sándor Endre: A könyörtülő Isten és a könyörtelen Jónás. Jónás 3,8–4,2.....	417
---	-----

Esketési prédikáció:

András Péter: Adj azért nekem vízforrásokat is. Józsué 15,19	418
--	-----

Temetési prédikációk:

Tárkányi István: Mindennek rendelt ideje van. Prédikátor 3,1–2	419
--	-----

A lapot alapította: D. dr. Csiha Kálmán és Nagy László

Főszerkesztő: Jenei Tamás

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Az Erdélyi Református Egyházkerület Igazgatótanácsa

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza

Készült a Református Egyház Misztótfalusi Kis Miklós

Sajtóközpontjának nyomdájában

Felelős vezető: Tonk István

Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

Olvasószerkesztő: Sztranyiczki Mihály

Számítógépes szedés, tördelés: Nagy Andrea

ISSN 0254-4458

Tanulmány

Sebestyén Jenő

Aszketizmus és kálvinizmus

A magyarországi kálvinista ébredés egészen természetesen hozza magával a ref. elvek iránt való érdeklődést, éspedig nem csak a szorosan vett vallási dogmák területén, hanem még sokkal nagyobb mértékben az erkölcsi élet, az erkölcsi elvek és erkölcsi dogmák területén is. Amilyen arányban öntudatosodik ugyanis a református ember, olyan arányban akarja a maga elveit az életben is érvényesíteni. Miután pedig a körülöttünk zajló modern élet, általános világnézeti és erkölcsi tekintetben, igen nagy távolságban áll a kálvinizmustól, természetes, hogy az etikai elvek területén is állandó az összeütközés, vagy a bizonytalanság, abban a tekintetben, hogy mi folyik a református elvekből és mi nem. Ezer és ezer eset és helyzet áll elő az életben, melyet meg kell ítélnünk, és amellyel szemben erkölcsi téren is állást kell foglalnunk.

Ilyen, az élet nagy területét felölelő kérdés, a modern református ember számára, az *aszketizmus* és *kálvinizmus* egymáshoz való viszonyának kérdése is. És ezen a téren az elmúlt évtizedek egyházi életét és közszellemét alapul véve, kétféle, valójában szélsőséges álláspontot különböztetünk meg. Az egyik álláspont szerint az *askézis*nek, tehát az erkölcsi élet területén való különböző önfegyelmzésnek és életgyakorlatnak a református vallás területén semmi helye sincs. Az ilyen emberek ugyanis *askézis* alatt rendszeren csak a *szó római katolikus, szerzetesi értelmezését* értik. És miután a szerzetesi askézist a reformáció tényleg megszüntette, arra a kényelmes álláspontra helyezkednek, hogy askézisről tehát a ref. keresztyénség világában semmiféle formában nem lehet szó. Ez álláspont számára természetesen nagyon kapóra jött a 19. századbéli *álliberalizmus* is, amely a korlátlan szabadság, illetve szabadosság gondolatát erkölcsi tételre is átvive, semmit sem látott nagyobb ellentétben állónak egymással, mint az askézis és a kálvinizmus szellemét. Mert ha korlátlanul liberálisok lehetünk az egyházi életben még az elvek, a gondolkodás s a hittani dogmák terén is, akkor természetesen ugyanilyen mértékű liberalizmus illet meg bennünket a gyakorlat, az élet, tehát az *erkölcsi* élet terén is. Ettől azután igazán csak egy lépés az az álláspont, amelyet ezelőtt egy negyedszázaddal egy tisztántúli lelkész még így fejezett ki: hogy nincs szükség az *egyházfegyelemre*, mert „elvi alapon, református szempontból, éppen semmi diszciplinának nincs helye”.

Ez a szellem, természetesen, nagyon messze kellett hogy álljon még az evangéliumi askézis gondolatától is. És ez a szellem uralkodott nálunk a múltban hosszú évtizedeken keresztül.

Jött azonban az evangelizáció és a vele kapcsolatos ébredés munkája, amely természetesen a régi élet helyett is újat követelt s az új élet számára is hirdette a megtisztult evangéliumi erkölcsiség elveit. Miután azonban ez az evangelizáció a maga elsődleges, azaz általános keresztyén korszakában, „tanbelileg” nem állt református alapon, ennek következtében az élet területén sem tudta meglátni a református etika követelményeit és alkalmazni a református erkölcsstan helyes elveit. Sok volt ugyanis benne a *metodista* és *pietista* vonás. Ezek pedig, mint tudjuk, már nem voltak ellenségei az askézisnek, és bár nem is akartak római katolikus értelemben vett askézist, de viszont, amit hirdettek, az igen sok kérdésben nem volt az evangéliumi erkölcsiség *református* szellemű magyarázata. Azaz más szóval: mialatt a 19. század örökségéből táplálkozó teológia és erkölcsi álliberalizmus mindenféle *askézist* megvetett, mert hiszen annak evangéliumi formá-

ját nem is ismerte és a keresztyén ember *élete* számára is korlátlan, helyesebben világias szabadságokat volt hajlandó engedélyezni, azalatt az általános keresztyén evangelizációból táplálkozó életstílus és életgyakorlat viszont sok ponton túlságosan is meg akarta kötni a lelkiismeretet, mint látni fogjuk, még olyan kérdésekben is, amelyekre vonatkozólag arra semmi szükség nincs.

E kétféle és az igazi református gondolkodástól eltérő álláspont mellett és *fölött* kell tehát lenni egy harmadik, tisztultabb álláspontnak is, melyet az aszkézis kérdésében a *kálvinizmus* vall. És az itt következő fejtegetéseknek éppen az a céljuk, hogy most, amikor a református ébredés országos hullámverései nyomán a református erkölcsi elvekről való gondolkodás és az elveknek a modern étellel szemben való kifejtése és felmutatása mind nagyobb fontosságot nyer, tisztán lássuk itt Magyarországon is, azt is, hogy *mit értsünk aszkézis alatt?* Hányféle magyarázatát különböztessük meg annak? És mi legyen a kálvinizmus álláspontja ebben a kérdésben, amely ma már nem csak vallási, hanem társadalmi, orvosi, sőt atlétikai téren is foglalkoztatja az emberek lelkét.

I.

Ha ugyanis az *askézis* szó magyarországi használatát vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy ez alatt az emberek mindig bizonyos középkori és a római katolikus szerzetesi életből merített emlékek hatása alatt, valamilyen fajta *önsanyargatást* értenek. És rendszeren még azt is hozzágondolják, hogy ez az önsanyargatás *vallásos* célból, s mint a szerzeteseknél szokott lenni, *érdemszerzés* okából történik. Ez az aszkézis szűkebb értelmezésű, népies felfogása. A szó eredeti jelentéséből folyó magyarázat azonban a magyar életben úgyszólván még ismeretlen. Pedig az aszkézis szó a maga eredeti görög jelentésében egyáltalán nem jelentett vallásos célból történő önkínzást és önsanyargatást, hanem olyanfajta edzést, illetve testgyakorlást, amelyet ma a sport világában *tréningnek* szoktak nevezni az emberek. Ide tartozott tehát az atléták életrendje is, amellyel bizonyos nagy cél érdekében, negatíve sok minden élvezetről *lemondtak*, pozitíve pedig bizonyos tervszerűséggel éltek, hogy a testi értékek ideáljait megvalósíthassák. Így ment azután ez a gondolat át *filozófiai* és *vallási* térre is, amikor az erkölcsi ideálok megvalósítása céljából gyakorolta valaki az aszkézist, azaz a szabályos, sokszor lemondó és önmegtágadó életrendet, amely tehát az erényes életben való állandó gyakorlást jelentette.

És az aszkézisnek ilyen higiénikus, továbbá sportszempontról történő felfogása ma már nálunk is ismeretes és a modern életben is mind szélesebb területen hódít, úgyhogy az aszkézis ilyen szempontból már a történelem folyamán is különböző színezettel bírt. Volt ugyanis speciális *vallásos jellegű aszkézis*, a görögöknél filozófiai és morálfilozófiai, tehát inkább *erkölcsi* jellegű aszkézis, a modern életben pedig van higiénikus és sportjellegű aszkézis, amelyeknél az erkölcsi, de különösen a vallási szempont teljesen háttérbe szorul, vagy mellékessé is válik, hogy annál nagyobb, vagy kizárólagos helyet adjon az orvosi, egészségügyi vagy atlétikai szempontból űzött aszkézisnek.

Látjuk tehát, hogy az aszkézisnek milyen sokféle formája van és azokon belül is vannak még változatai. Mert a vallási jellegű aszkézisnél pl. van pogány és keresztyén aszkézis is, mert már a keresztyénség fellépése előtt is megvolt az aszkézis és a keresztyénség mellett is megvan az sok pogány vallásban is.

De a keresztyénség területén belül is többféle az aszkézis. Így van speciális *r. k.* színezetű aszkézis és van *protestáns* jellegű aszkézis is. A protestantizmus területén belül végül szintén különbséget kell tennünk a *kálvinista* jellegű aszkézis és aszketikus életgyakorlat, továbbá a többi nem református, tehát helytelenül érvényesülő pietista, metodista és egyéb fajta protestáns aszkézis között, amelyek részben egymástól is, de különö-

sen a kálvinizmustól sok fontos kérdésben különböznek, bár abban meg a kálvinizmus-sal mindig egységes frontot alkotnak, hogy a római katolicizmus aszketizmusát mind hittani, mind erkölcstani szempontból egyértelműleg elítélik.

Természetes, hogy nekünk, mostani fejtegetéseink során elsősorban és szinte kizárólag a keresztyénség területén jelentkező aszkézissel lesz dolgunk, hogy a kálvinizmusnak e kérdésében elfoglalt álláspontját felmutathassuk. Mert számunkra a *vallásos* jellegű aszkézis bír fontossággal. A modern, nem vallásos jellegű aszkézissel tehát csak annyiban foglalkozunk, amennyiben éppen református bibliai alapon annak értékelését is szükséges adnunk. Ha azután ezzel készen vagyunk, akkor hátramarad még egy nagy gyakorlati kérdés, ti. az, hogy a modern élet szórakozásaival és általános életstílusával szemben, milyen álláspontot foglaljon el a református etika és a kálvinista életgyakorlat, azaz, pozitíve fogalmazva: hogyan viselkedjék a kálvinista aszketika azzal a modern étellel szemben, amely körülötte zajlik, s amely a maga aszkézis nélkül való teljes szabadosságára csábítja napról napra a keresztyén lelket.

II.

A modern aszkézis. A vallásos aszkézis. A római katolikus aszkézis jellemvonása

Bármilyen vallástalan is a modern élet, ez azért még nem jelenti azt, hogy az *aszkezis* ismeretlen lenne a számára. Az ember lelki életének egyik érdekes törvénye ugyanis az, hogy mennél vadabban és féktelenebbül él az emberiség egy része, annál mélyebben jelentkezik egy másik, mindenesetre elenyésző kisebbség életében az aszkézis, azaz a világban uralkodó élvezetekről és gyönyörűségekről való *lemondás* vágya, és ez az aszketikus hajlandóság azután különböző színű ruhákban jelenik meg, amelyek színét a legújabb korban megváltoztatossabbá teszi a keleti vallások és egyéb misztikus hajlandóságú pótvallások szelleme, amely valaminő formában szintén aszkézist prédikál. Ez az aszkézis természetesen nem azonos azzal az aszkézissel, amelyet a *római katolikus* egyház annyira pártol, s amely a középkorban jutott el, főleg a *szerezetesség* által, a maga virágzásának tetőpontjára. A modern kor különböző aszketikus hajlandóságai ugyanis, mint említettük, nem is mindig vallási vonatkozásúak, bár a modern szektarianizmus és különböző vallásfilozófiai áramlatok hatása alatt sokféle vallásos vonás is van bennük, vagy legalábbis vallásilag vannak *megalapozva*. Igen sokfajta aszkézisnél azonban csak úgynevezett részleges aszkézist találunk, ami pl. azt jelenti, hogy orvosi vagy világnézeti szempontból, de esetleg vallási, illetőleg egészségi szempontból is lemondanak bizonyos fajta örömeikről, életmódokról, ételek evéséről stb., s ezen a téren pl. a Magyarországon keletkezett *bicsérdizmus* is egészen speciális irányú aszkézist képvisel, amely bekapcsolta a maga rendszerébe a rendszeres és fokozott mértékű böjtölést is.

Vannak azután olyan irányzatok is, amelyek szintén egészen határozottan körülírt életgyakorlatot követelnek meg, s így sokszor igen élesen szemben állanak a világgal és a világ szerint való ember életmódjával. Az ilyen irányzatok tehát szintén egy bizonyos *tágabb értelemben vett aszkézist* írnak elő a maguk hívei számára.

A mi feladatunk azonban az, hogy az ún. *vallásos jellegű aszkézisről beszéljünk*, és pedig a keresztyénség területén belül, amelyet a mindennapi életben is a *szűkebb értelemben vett aszkézisnek* neveznek az emberek. Ez a vallásos életgyakorlat ugyanis mindig valaminő formában, egyfelől *erkölcsi célból* gyakorolja az aszkézist, másfelől az Isten-szolgálat elmélyítésére akarja magát általa nevelni. Az aszkézis által tehát a vallá-

sos ember, általában véve, mindig a legfőbb jót akarja, azaz jobba akar lenni és *fokozni* a jóságot, hogy ezáltal Istennek tetsző dolgot végezzen.

Azonban – mint említettük is már – az askézis még keresztyén területen sem egyforma, mert különböző jellegű az a római katolikus, a görögkeleti és a protestáns egyházaknál. És ha egyházi szempontból nem is vizsgáljuk, általában is megállapíthatunk annyit, hogy az askézisnek a szélső jobbszárnytól kezdve, azaz a túlzó askézis szellemétől kezdve, egészen a baloldali protestáns teológia askézisellenes álláspontjáig, igen sokféle változata van, amelyet az egyes egyházak szelleme is bizonyos mértékig színez és befolyásol. Az igazi ellentét azonban mégiscsak az askézisről szóló felfogásban jelentkezik és ezen a ponton a *római katolikus* és a *protestáns* felfogás állanak a legélesebben egymással szemben.

A római katolicizmus ugyanis nem csak elengedhetetlen és lényeges kelléknek tartja az igazi keresztyénség számára az askézist, hanem annak egyenesen *érdemszerző* jelleget is tulajdonít. Az igazi magasabb rendű erkölcsiség Róma szerint csak askézis útján érhető el. Ezért a közönséges laikusok csak ún. alsóbbrendű erkölcsiségre képesek. A legmagasabb rendű keresztyénséget tehát csakis szerzetesi alapon lehet élni, és így a szerzetes a hivatásos askéta, akinek életében az askézis értékeremtő „*erkölcsi gimnasztika*” is egyszersmind, amely azonban ugyanakkor több, mint gimnasztika, mert a szabályos önfegyelmező, sőt önsanyargató életmód egyúttal a cselekedetbeli érdemek halmazát is jelenti, és így az illető számára a *cselekedetek által való megigazulást* is biztosítja.

A régi és a középkori római katolikus egyház különben oly erősen szolgálta az askézis gondolatát, hogy már-már – sőt egyes képviselőjében nemegyszer – azon a ponton volt, hogy a test és lélek egymással való szembeállításában odaig menjen, hogy a testet a lélek börtönének tekintse, amely egyenesen *akadály* az igazi keresztyén élet lehetőségének és éppen ezért nem csak a szó közönséges értelmében vett askézis, hanem a legkegyetlenebb és zsarnokibb önsanyargatás szükséges ahhoz, hogy valaki a test fölött győzedelmeskedjék és így az igazi keresztyén élet színvonalára eljusson.

Ez a gondolat szinte kezdettől fogva kísértette a római katolikus egyházat, mert alighogy az őskeresztyénség szép és szabad kegyessége, amely annyiféle formában fejlődött ki érdekesen, megszűnt, már fellépett a szigorú askézis szelleme, amely eleinte a *mártírságig* menő askézist gyakorolta, sőt, mint mondani szokták, a mártírságban látta a hősiesség koronáját. Az őskeresztyénség szabad, természetes, bizonyos mértékig derült és az életet szépen leélni akaró kegyességével szemben azután így kezdett lassanként kialakulni a különböző gyülekezetekben a keresztyén askéták csoportja, amelyre csodálkozva néztek a többiek, s amely ezáltal tekintélyben is folyton növekedett. Nemsokára már úgy tekintették őket, mint az igazi keresztyéneket, mint a „*keresztyénség elit*”-jét. Ettől a kortól fogva azután a római katolikus egyházban ők képviselték az igazi keresztyénséget. Mikor azután kialakult a szerzetesi élet és a mártírság, mint az askézis koronája, a keresztyén államok területén többé már nem volt lehetséges, a szerzetesi élet lett az askézis megtestesülése és egyszersmind az igazi felsőbbrendű keresztyénség képviselője.

Ez a szellem azután, különösen a középkori római katolicizmusban megdöbbentő elfejlődésre vezetett. Csak el kell olvasni egyes kiváló középkori askéta szerzetesek és szentek élettörténetét, hogy meglássuk azt, hogy micsoda helytelen, tévelygő, sőt egyenesen embergyilkoló irányban fejlődött ki és érvényesült az askézis gondolata a római katolikus vallásosságban és kegyességben. És így értjük meg, hogy Luther, aki ezeket a példákat még közelebbről látta, miért volt kénytelen megállapítani azt, hogy az askézis túlhajtása „*öngyilkosság és istenkísértés*”, amely éppen ezért nem lehet Isten parancsá-

ból való, nem vezethet keresztyén tökéletességre, sőt egyenesen a keresztyénség lényegének meg nem értéséből származik.

Az ilyenfajta aszkézis tehát *protestáns* szempontból mindenképpen elítélendő. Éspe- dig *teológiai* szempontból, azért, mert helytelenül ítéli meg a testet, és annak szerepét az ember életében, de helytelenül ítéli meg a testnek Istenhez, a lélekhez és a többi ember- hez való viszonyát is. De helytelen ez az aszkézis *erkölcsi* szempontból is, mert azt hi- szí, hogy az aszkézis már önmagában véve erkölcsi cselekvés, sőt *érdemeket szerző* er- kölcsi cselekvés, sőt *üdvösséget biztosító* erkölcsi cselekvés.

De helytelen azért is, mert valójában az ember testi és lelki erőit s így az emberi éle- tet teszi tönkre. Nem azért gyakorolja ugyanis az aszkézist, hogy annál erősebb és öntu- dadosabb életet élhessen, hanem itt az önsanyargatás, a test kínzása s az élet örömeiről való lemondás már szinte öncél is, amely ugyanakkor, amikor meg akarná menteni a lelket, a lélek életfeltételeit és a földi élet kereteit rombolja össze, abban a reményben, hogy üdvösséget szerző cselekedeteket végez.

És a mi modern életünkben az aszkézisnek ez a római katolikus szerzetesi formája a közismert. Nem is tudják az emberek, hogy miben áll az aszkézis igazi *evangéliumi fel- fogása*. Nem ismerik a kettő között lévő különbséget, s éppen ezért modern protestáns körökben egyenesen úgy gondolkoznak, hogy a protestantizmus szelleme semmiféle aszkézist nem tűr meg maga mellett. Éppen ezért szükséges, hogy ezek után most már a reformáció által hozott megváltozott gondolkozásmódot is ismertessük e kérdéssel kap- csolatban.

(Folytatjuk)

Prédikáció szórványvasárnapra

Szántó Sándor

Küküllőalmás

Aki elhív, megdicsőít...

Alapige: Róma 8,30–34

Bibliavetítés: Máté 10,1–16

Isten kegyelméből elérkeztünk az évezred utolsó szórványmisszió vasárnapjához. Noha egy iparilag fejlett, hagyományokkal rendelkező, szinte tízezres létszámú város közelében lakunk, egy olyan tengerben, ahol többségben ortodoxok és görög katolikusok vannak, Isten megtartotta közösségünket, szórványsorba szakadt gyülekezeteinket. Kárpátokon innen vagy túl, a Bánátban, Máramarosban, Bukarestben vagy az Erdélyi-mezőségen szinte jólesően hangzik, hogyha helyes magyarsággal valaki így köszön nekünk: „Békesség Istentől!” Igényeljük a békességet, vágyunk reá, és örülünk annak, hogy még halljuk: „Békesség Istentől!” Mit jelent számunkra, szórványsorba szakadt gyülekezeti tagok számára ez a nap? Kicsoda adhat számunkra békességet, ha nem a keresztre feszített Jézus? Az üdvösségtörténet folyamatáról, az üdvösséget szerző Isten kegyelméről és a „választottak” üdvbizonyosságáról, valamint az erről szóló bizonyoságtévről olvasunk az alapigében. Az üdvösségtörténet folyamatáról, hiszen feltérképezi számunkra az alapige azokat a pontokat, amelyekben Isten cselekszik értünk, a választottakért. Noha nagyon sokszor úgy érezzük, hogy magunkra hagyott az élet, Isten a szórványban is felénk fordult: azért, „hogy ha valaki hiszen őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” (Jn 3,16). A felolvasott alapige pedig annak a bizonyoságtétele, „aki hisz őbenne”, aki Isten tetteire néz, és üdvbizonyosságról tesz bizonyosságot.

Három gondolatot ragadunk ki, amelyek köré csoportosítjuk az ige üzenetét:

I. Mit cselekszik Isten értünk az ő „választottaiért”?

Isten úgy mutatkozik be a Szentírás egészében, mint aki szuverén Úr. Mózesnek úgy mutatkozik be, hogy „Vagyok, aki Vagyok”. Az Ószövetségben, a választott nép életében elkezdődik az a folyamat, amely az Újszövetségben lesz nyilvánvalóvá Jézus Krisztus áldozatában, valamint az áldozat által létrejött újszövetségi gyülekezetben. Az ószövetségi ígéret számunkra az Újszövetség beteljesedése. Isten megígéri, hogy népét megszabadítja, sőt a Jeremiás könyve 31. fejezetének 31. versében azt mondja: „új szövetséget kötök velük”. Az Újszövetségben megtörténik a messiási szabadítás. Mert a mi Istenünk nem csak az ígéretek istene, hanem ígéretét híven beteljesítő hűséges Isten. Új szövetségre lép népével, minden hűtlenségünk és méltatlanságunk ellenére.

Hogyan történik mindez?

Isten az ő szuverén döntésének, akaratának megfelelően „kiválaszt, eleve elrendel”. Úgy, mint ahogy az Ószövetségben is megtörtént egyszer a kiválasztás (a választott népre nézve), ugyanígy az Újszövetségben is az ő rendelése folytán elkülöníti a maga számára némelyeket. Ez a kiválasztás nem marad meg pusztán Isten dicsőítésében, hanem nyilvánosságra hozza akaratát abban, hogy elhív némelyeket. A kegyelmi döntést közli választottaival. Elhív a maga számára, aki azt mondja „Vagyok, aki Vagyok”, „Vagyok, aki leszek”, vagyis az örökkévaló Isten hív el bennünket az ő örökkévalóságába és annak szolgálatára. A kérdésünk az: Szolgálatra kész, engedelmes szívvel tudunk-e válaszolni

Isten elhívására? Hiszen a keresztyén élet nem más, mint felelet, engedelmes válasz Isten megszólítására, hívására: „Igen Uram, oda állok engedelmes életemmel a Te szolgálatodba!”

De Isten nem csak elhív bennünket a szolgálatra, hanem alkalmassá is tesz erre a szolgálatra. *Megigazít*. Az Isten hívására engedelmesen válaszoló keresztyén ember az Isten kezébe teszi le életét, aki Krisztus igazságát ajándékozza gyermekeinek.

Isten az, aki útra indítja a keresztyén életet, de ő az, aki jutalmazza is azt. Megdicsóít bennünket – „dicsőségében részesíti az ővéit”. Krisztusban az ő dicsősége jött el, amelyet láttunk, mert: „az Ige testté lett és lakozék miközöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal” (Jn 1,14). Ebben a dicsőségben részesít bennünket, ebbe a mennyei közösségbe emel fel bennünket.

Azt látjuk, hogy Isten, aki munkálkodik érettünk, ott van a folyamat elején, magában a folyamatban és annak végén. Velünk van, s ez az ő kegyelmének bizonyossága. Ez adjon bátorságot mindennapi küzdelmeinkben – mindnyájunknak.

II. Hogyan nyilvánul meg Isten kegyelme?

Ő az akaratát megmutatta a történelemben. Elküldötte egyszülött Fiát, s az irántunk való kegyelméből fel is áldozta érettünk. Akarata és kegyelme ebben az áldozatban válik láthatóvá. Ha pedig a mellettünk való döntésére akarunk figyelni, akkor Krisztus érettünk megtörtént egyszeri és tökéletes áldozatára kell nézzünk. Isten az ő egyetlen Fiának sem kedvezett érettünk. Az újszövetségi gyülekezetnek ott kell hogy legyen az életében az a boldog bizalom, hogy meg vagyunk győződve Istennek irántunk tanúsított jóakarataról.

Isten mellettünk áll, velünk van, Krisztusban mindent nekünk ajándékozott, ami üdvösségünkhöz szükséges. „Odaajándékozott vele együtt mindent minékünk.” Ez pedig keresztyén életünk legfőbb vigasztalása.

Az igében megismétlődik az, hogy „Isten megigazít bennünket”. Isten Krisztus vére által igazaknak nyilvánít bennünket. Felemel gyarlóságunknak mélységéből, szabaddá tesz bűneinktől és engedelmes életre hív. Hiába minden földi hatalmaskodás, amely ellenünk tör, hiába az ellenség, „az, aki emberölő volt kezdettől fogva” (Jn 8,44), mert Isten leszámolt minden ellenségünkkel. Sőt, érvénytelessé vált a bennünket kárhóztató ítélet is. Felemelő döntés született javunkra a kárhózzal, az örök halállal szemben. Krisztus igazsága és szentsége minden váddal szemben megvéd.

Kik a mi vádlóink? A Sátán, a törvény és a mi tulajdon lelkiismeretünk. Krisztus áldozata azonban szemben áll minden ítélkező váddal. Krisztus a kereszten megtörte a Sátán hatalmát, a törvényt betöltötte, minket pedig arról győz meg, hogy minden fölénk tornyosuló, hatalmaskodó, ítélkező, bíraskodó ellenségünk eltölpül az ő hatalma mellett. Mert, mondá Jézus: „nékem adatott minden hatalom mennyen és földön” (Mt 28,20). A keresztyén ember élete Isten dicsőséges hatalmában gyönyörködő dicsőséges élet. Mert aki az Isten jobbán ül szüntelenül esedezik érettünk!

III. Mit kell tennie a hitvalló keresztyén embernek mindezért?

Ha megfigyeljük a felolvasott ígét, akkor azt érzékeljük, hogy a hitvalló ember bizonyosságtételéről van itt szó. A keresztyén ember Isten tetteire néz, és arról tesz bizonyossá-

got. Sokszor elcsüggedt szívvel, sokszor hitetlenkedve kiáltunk szórványainkban Urunkhoz, sokszor fáj a magunkramaradottság érzése, de itt is érezzük Isten csodálatos tetteit. Isten kiválasztó tette, elhívása, megigazítása, megdicsőítése, amely kegyelem és a megdicsőítés pedig az engedelmes, hitvalló életre való jutalom.

Mindez reménységgel tölt el bennünket. Mert a keresztyén ember üdvbizonyosságban élő ember. Tudom, hogy kinek hiszek, tudjuk, hogy kinek hiszünk. Abban, akinek kezében van a mi ügyünk, abban, aki elmegy, hogy megkeresse a századik juhát is, abban, aki életét adta érettünk. Az ellenség minden fajtájával szemben győzelmet ígért nekünk. E kegyelmi időben ez a mi vigasztalásunk. Isten ma újból felénk fordul és ezt mondja: „Elég néked az én kegyelemem.”

Ebből a kegyelemből pedig élni lehet itt a földön, itt a szórványban, itt, ahol mindenféle gonosz erővel meg kell küzdeni. Ebből a kegyelemből élni lehet itt és élni lehet odaát! Ámen.

Prédikáció iskolakezdésre

Bekő István Márton

Székelyudvarhely

Együtt a termésért

Alapige: Lukács 8,5–8a

Isten Igéje mindannyiunkat megszólít, és az új kezdésben elkísér. Engedjétek át magokat annak a szimbólumrendszernek, amelyik a földművelés területéről vett képpel és kifejezéssel üzenetet akar hozzátok eljuttatni, hogy meggyőzzön benneteket, tanárokat, diákokat, szülőket arról, hogy sokra bízattok, és a Gazda előtt nem lényegtelen, hogy mi lesz belőletek, mint ahogy az sem lényegtelen, hogy a közös munka eredményeként milyen termést tudtok felmutatni. Csakis így, e meggyőződéssel van értelme a következő évi vetésnek és aratásnak, a reátok váró szép, viszontagságos és fáradtságos munkának.

Álljon előttek példaként a Magvető, a mi Urunk Jézus Krisztus, aki a világban, a maga szántóföldjében veti a magot, az Ő Igéjét. Magvető, mag, szántóföld. Optimális környezeti körülményeket véve, e hármasság határozza meg a termést. Azt mondhatná a magvető: a siker az én dicsőségem, hiszen én vetettem. A mag mondhatná: milyen lett volna a siker nélkülem? A szántóföld pedig azt válaszolhatná: mit értetek volna el az én termőképességem nélkül? Egyik sem tudja a másikat nélkülözni! Egymásra szükségetek van, hogy termést tudjatok felmutatni! Egymást ösztönözzétek, hogy mindegyiketek a tőle telhető legtöbbet nyújtsa a saját hivatásában. Egyet azonban ne felejtsetek: a ti egy-másrautaltságotokat a Gazda figyelő tekintete kíséri!

A tanító – a magvető

A magvető az Ő magját veti, s nem idegen magot. Mondhatni azt, hogy szakosodott, és nincs abba a lehetetlen helyzetbe kényszerítve, hogy ne értsen a vetéshez. Sokrétűen képzett, ugyanis szántani, vetni egyaránt tud, mert ebből él. Hittel és bizakodással vet, lelkiismeretesen, mert minden talpalatnyi föld az övé, és nem engedheti meg azt a luxust, hogy valamit kihagyjon, vagy valahova ne vessen. Tudatában van annak, hogy magvetői volta és szaktudása nélkül a termés se lenne termés. Hasznosnak érzi magát. Inspirálja a tudat, hogy a magban erő rejlik – tudtok-e erről? –, ami képes arra, hogy megfelelő viszonyok között termést hozzon. Inspirálja a föld, aminek ismeretlensége (ez az első találkozás) kihívások elé állítja. Nem lehet hagyni, hogy kihasználatlan maradjon vagy parlaggá váljon a szántóföld! Éppen elég tényező van, ami csak arra vár, hogy a kihasználatlan föld felett az uralmat átvegye!

Nézzetek a magvetőre, aki nem csügged, nem adja fel a küzdelmet, nem tartja a földjét haszontalannak! Ismer titeket, diákjait, tanárait, s nem hagy magatokra ebek harmincadjárja, hanem bizalmát belétek vetve munkához lát. Hányadszor kezdi? Nem tudni! Csak azt, hogy ugyanazzal a szeretettel és bizalommal kezdi, mintha most látna neki legelőszőr. Ajánlom figyelmetekbe a példáját! Minden kudarc, csüggedés, magatokkal cipelt előzetes rossz tapasztalat ellenére, kezdjétek úgy ezt az új vetést, mint amit érdemes. Jézusnak irántatok bizonyított odaadásából merítsetek, aki minden hibátok ellenére nem mond le rólatok, hanem vállal titeket. Vet, hogy arathasson!

Figyeljétek rá! Nem előítéletekkel vág neki, nem különíti el a jó földet a rossztól, nem választja szét az útszélet, a gyomost, a sziklást a jó földtől, pedig biztosan megte-

hetné. A magvető mindenhova vet, és mindenholnan termést remél. Persze közbeszólnak a tényezők. Egy biztos, hogy a magvető lelkiismeretesen dolgozik. Az ő részéről nyugodtak lehetnének a sikerben. Megtettetek-e és megtesztek-e tőletek telhetően mindent a jó termés érdekében?

A tanuló – a szántóföld

Milyen a szántóföld? Van benne útszéli rész, gyomos, sziklás és jó. Mindezt hallva, könnyen abba a hibába esünk, hogy emléünkben elkezdiünk csoportosítani: ki hova tartozik. Önmagunkat is, más is karterékolunk, ellátva kitűnő, jó, elégséges, elégtelen címkékkel. Tesszük ezt tanárokként, diákokként. Az nem igaz, hogy csak útszél, vagy csak gyom, vagy csak szikla, vagy csak jó föld lenne! A szántóföld ilyen is, olyan is. Milyensége attól függ, hogy útszél, gyom, szikla milyen arányban van benne. Biztos, hogy mindegyikből találunk majd, s mindegyik más és más kihívást jelent majd. Megtanulhatjuk az egységet és sokszínűséget becsülni és értékelni! Ugyanis mindennek van közvetett, vagy közvetlen haszna! Lásd például az útszéli részt, amelyről azt gondolhatjuk, hogy hiábavaló vele foglalkozni, mert eltékozolt mag, ami belekerül! Eljönnek az ég madarai és felkapkodják! De közvetett haszna az útszélnek, hogy általa, ha nem is termés, de a madarak számára élelem kerül: gondolhatunk azokra a madarakra, amelyek nem vetnek és nem aratnak, a mennyei Atya mégis gondjukat viseli. Ezeket hallva azon aggodalmaink törnek elő, amelyekkel az új tanév előtt állunk. Jó hallanunk, hogy a mennyei Atyának nagyobb gondja van reánk, mint a madarakra, amelyekről pedig nem feledkezik meg! Ne legyetek tehát sem a vetésben, sem a növekedésben kicsinyhitűek, sem tanításban, sem tanulásban, mert a ti Atyátok esőt, napot és áldást ad mindenkire! De ott van a gyomos föld is! Ez is kihívás, mégpedig magvetőnek, magnak, földnek egyaránt! Jobb lenne, ha nem lenne, de ha már van, pont a vetés által lesz nyilvánvalóvá, hogy hol van. Sőt, az együttműködés közdelem is, és az alulmaradás, noha kudarc, de feladat elé állít! Megmutatja, hogy hol kell irtani, gyomlálni, de azt is, hogy a következő vetés előtt mire kell még odafigyelni. Azt is megmutatja, hogy mennyi rejtett veszély fenyeget benneteket, a ti testi, lelki és szellemi növekedésetekben. Van sziklás talaj is, ami ugyancsak figyelmeztet a mag viszontagságos útjára, az eredménytelenség lehetőségére. Van-e eredmény? Lesz-e termés? Igen! Biztosan! Mert jó föld is létezik, s ami ebbe hull, terem. Egyénre lebontva, ugyanezt a sokszínűséget egyikőtök-másikotok is, noha más-más arányban, de tartalmazza! Minden esetben ihletitek tanítóitokat, az ismeretet, de ihletitek Istent, akié vagytok, aki bennetek fantáziát lát, és érdemesnek tart művelni, titkait bennetek elvetni. Föld! Isten szántóföldje! Tanuló! Figyelmezz a példára! A te dolgozod a termés. A mag útját, jövőjét, gyümölcsét te magad is biztosítod! Magadban hordod az üzenetet, Istennek Igéjét. A te hiányosságod, erőtlenséged a mag kudarcát jelentheti. De erényed a mag sikerét, s a te felértékelésedet hozza. Súlyos teher nehezedik hát a te öntudatodra. Úgy fogadni a magot, mint ami reád bízott. A ti természetek nem közömbös. Várja a Gazda, az iskola, és várják azok, akiket közvetett módon táplál majd a belőletek kinőtt termés.

Az ismeretanyag – a mag

Mondhatnám azt is, hogy üzenet vagy evangélium. Csak remélni tudjuk, hogy egykoron olyan magot vethetünk el, ami önmagában életképes, ami feltöri a kemény lelkeket, kiirtja a gyomokat és termésre kényszeríti az útszéleket. Bizonyára van, volt és lesz üzenet, ami elfecséreltnek mutatkozik, ami olyan termést hoz, mint a falra hányt borsó. De

mag nélkül a föld sem teremne csak gazt és dudvát, a madarak sem tudnák felszedegetni az útszélre hullott magokat, a szikla sem mutatkozna meg és termés sem lenne! Ismeret, üzenet nélkül ti sem teremnétek, és esélyetek sem lenne, hogy bizonyítsátok, mire vagytok képesek. Az üzenet csalja elő a tanulóból a befogadásnak vagy elvetésnek előfeltételét, önismeretet adva tanulónak, ismeretet tanárnak a diákról. Üzenet nélkül termés sem lenne, és termés nélkül táplálék sem, és újabb vetőanyag sem!

Tanárok! Szeretettel, istenfélelemmel kezelt magot vessetek! Ügyeljetez tisztaságára! Ne keverjetez közéjé konkolyt, mert ez az ellenség műve. Vessetez annak tudatában, hogy Isten alkalmazott titeket, és elvárja, hogy ne csak szakmai, de hozzá, az alkalmazóhoz illő felkészültségez is legyez!

Tanulók! Komolyan fogadjátok a magot, az üzenetet, és tisztelettel, áhítattal, minden újabb vetést, ami általatok kíván kikelni és eredményt hozni magatok, magvetőitez és a mennyei Atya dicsőségére! Ne feledjetez: ti mindnyájan az Isten termőföldjei vagytok, s a növekedés áldását is Tőle kapjátok!

Magvetők, szántóföldek, magok, vagyis: tanárok, diákok, ismeretanyag és nevelés! Mind ugyanarra néztek: a termésre! Adja Isten, hogy százannyi legyez amit fel tudtok mutatni! Az Ő áldásával kezdjetez vetni, küzdeni, növekedni ebben a tanévben is! Ámen.

Vasárnapi prédikációk

Bódás János

Minden beteljesedik

Alapige: 1Péter 1,24–25

Sohasem szabad szem elől tévesztenünk azt a nagy igazságot, hogy a Biblia minden sora személyes tapasztalatból íródott. Nem álmodozás, nem tervezetés, hanem átélt valóság. Ez magyarázza meg az ige egyetemes hatását. Megérzi az, aki komolyan olvas, hogy azok, akik az Igét írták, tényeket mondanak el, amelyekre építeni lehet. Az Írásnak minden betűje olyan bankó, amelynek megvan az aranyfedezete, s amelyet Isten kétség nélkül bevált. Ha az ember a Zsoltárok könyvét olvassa, lépten-nyomon azzal a boldog vallomással találkozik, hogy Isten az Ő ígéreteit megtartja. Ugyanez a hit és meggyőződés csendül ki a próféták írásaiból is. Leghatalmasabban és legmeggyőzőbben az Újszövetség könyve hirdeti az Ige valóságát és igazságát. A keresztyénségnek minden ereje, hősiessége, kitartása abból a forrásból táplálkozott, hogy Isten az övéivel van. A legegyszerűbbnek látszó s éppen azért legelhanyagoltabb ígéretekre úgy mertek rátenni mindent, mint a kősziklára. Kérjetelek és adatik néktek, mondotta Jézus. Az élő hitű keresztyén ezt szó szerint veszi. És nem csalódik. Ha ti gonosz léteketekre tudtok a fiaitoknak jó ajándékot adni, mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok Szent Lelket azoknak, akik kérik tőle – mondja Jézus más helyen. A hívő embert az jellemzi, hogy ezt a biztatást nem mondatja kétszer, hanem valóságnak veszi és reménye beteljesedik. Milyen csodálatos bizonyossággal mondja a dicséret írója:

Igaz Isten, ígéretedben
változhatatlan valóság.
Amit Te a Te beszédedben
megmondasz, az mind valóság.
Könnyebb megavulni, végképp elmúlni
a természetnek,
mint semmibe menni az igaz isteni
szent ígéretnek.

Az egész Biblia nem más, mint hatalmas biznyságtétel arról, hogy Istennek minden szava beteljesedik. Hogy az Igét nem szép tanácsnak, nem erkölcsi elvek foglalataának, nem is csupán tanítómesternek kell látnunk, hanem szó szerint úgy kell felfognunk, mint amit egyenesen Isten mond nekünk, s mint amelynek nincs egyetlenegy ígérete vagy fenyegetése sem, amely meg ne történnék. Minden élő hitű keresztyén ember tapasztalta és tapasztalja ezt. A keresztyénség története is tele van ezt igazoló biznyságokkal. Ez a tény egyrészt fenyegető, másrészt vigasztaló a mi számunkra. Fenyegető azért, mert Istennek nem csak jó ígéretei teljesülnek be, hanem kitölti az Ő ítéletét is.

I. Hogy mennyire kitölti ítéletét, azt mindenki tapasztalhatja a saját életén. Bűneink büntetését már most hordozzuk. Nincs a világon boldog ember. Csak zúgolódó, megalakuló és sorsába beletörődött ember van. Ne gondoljuk, hogy azok, akiknek bűnös voltuk dacára is, látszólag jól megy soruk, hogy azok boldog emberek és kikerülték Isten ítéletét. Nem látunk bele senkibe sem. Ellenben százszor meg százszor beigazolódott már, hogy irtózatosan megbosszulja magát a jogtalan gazdagság, a tisztátalan szenvedély. Valóban igaz Jézus mondása: úgy cselekesznek velünk az emberek, ahogyan mi cselekszünk velük. Hogy a rejtett szándékokkal létrehozott házasság boldogtalan lesz,

mert nem Isten kötötte egybe. Hogy a tisztátalan múlt visszahat a gyermekekre. Idegesek, betegesek, gonosz indulatúak, elméjükben gyengébbek lesznek. Hogy a titkolt bűnök nem hagyják nyugton az embert, és még ha elfelejtettük is őket, valahol a tudatunk alján ott kísértenek és állandóan valami rendellenesség van a lelkiállapotunkban. Ezért van annyi ideges, szertelen, elkeseredett, rossz hangulatú ember. Ezért vannak embergyűlölők, zárkózottak, maguknak élők. Csupa homály, csupa keserűség, elégedetlenség, meg nem értés az emberi élet. S mindez a mi bűneink miatt van. Igaz, szenvednek a jók, az igazak is, mert ha a konkolyt kitépik a búza közül, elkerülhetetlen az, hogy a búzát le ne tiporják, de az igazak szenvedése mégis más: ők tudják, miért szenvednek és erőt nyernek Istentől szenvedéseik elviselésére. Ők még a szenvedésben is tudnak örömet találni, mint ahogy az apostolokról írva van, hogy amikor megvesszőzték őket, örömmel mentek el a tanács elől, amiért méltóknak találtattak arra, hogy a Krisztusért szenvedjenek.

Letagadhatatlan tehát, hogy Isten fenyegető ígéretei beteljesednek már itt a földön is az engedetleneken. Nem csak egyéneken, hanem nagyobb közösségeken is. Népeken és nemzeteken. Megdöböntően igazolja ezt éppen a választott népnek, a zsidónak a sorsa. Nemrégiben beszélgettünk valakivel, aki előhozta a sokat vitatott zsidókérdést. Hogy mi a baja a világnak a zsidó vallással? ... A tragikus dolog azonban éppen az, hogy nem a zsidó vallással van a baj, hanem a *zsidó fajjal*. Magával a választott néppel. Ez a nemzet el van átkozva. Mióta Jézust megtagadta és megfeszítette, azóta nincs nyugta a földön. Jézus az övéihez jött és az övéi nem fogadták be, ezért az örökség a pogányoknak adatik. Ez is meg van írva. És be is teljesedett. A zsidó faj szétszéledt a világon és megvetett népévé lett a világnak. Övé a hatalom, a pénz, a sajtó, a gazdasági élet, sőt nagymértékben a politikai élet irányítása is kezében van, és mégis üldözött és megvetett népe az emberiségnek, amelynek soha, sehol nincs nyugta. Ha itt-ott egy ideig zavartalanul élheti is a maga életét, egyszercsak felcsap ellene a gyűlölet lángja. Megnyerte a világot, annak minden javával, de a lelkében kárt vallott, de elveszítette azt, ami neki önállóságot, méltóságérzetet adhatna: nemzeti életének, egységének reménységét és lehetőségét. Mennyire igaz Jézusnak a mondása: mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de a lelkében kárt vall! Megszárad a fű, elhull a virág, de az Úr beszéde megmarad örökké. Ez a fenyegető része annak az igazságnak, hogy az Igének minden szava beteljesedik.

II. De kimondhatatlan vigasztalás mindnyájunk számára az, hogy Isten nem csak ítélettel fenyeget, hanem kegyelemmel is megbiztat bennünket, ha készek vagyunk Reá hallgatni és Neki engedelmeskedni. Mert az is igaz, hogy Ő megkönyörül a megtérő bűnösön. Hogy a tékozló fiakat felöltözteti ékes ruhába. Hogy meghallgatja azokat, akik hittel kérik Őt. Hogy csodát tesz ma is mindenkinek az életében, aki az Ő ígéreteire vakon mer építeni. Csodákat tudnak erről mondani, akik megpróbálták. Én csak egyetlenegy példát szeretnék erről mondani. Egy hívő angol férfiről, akinek neve az egész világ hívő keresztyénei előtt ismert. Müller Györgynek hívták ezt az embert. Adószedő fia volt, züllött életet élt, sikkasztott, börtönbe került. Egy bibliaórán érezte meg, hogy szólt hozzá Isten s a keresztyén hithősök legnagyobbika lett azért, mert a hívő szót valóságnak vette és engedelmeskedett neki. Az ő élete minden szónál hangosabban hirdeti, hogy Isten imádságot meghallgató és ígéreteit megtartó Isten. Ha ez az ember nem protestáns lett volna, már régen szentté avatták volna. Csodálatos az, hogy semmiből, egyedül Istenben és az imádságban bízva olyan árvaházat létesített, ahol napról napra 2000 árváról gondoskodott. S ő maga mondta, hogy soha senkitől egyetlen fillért se kért. Adósságot soha nem csinált és soha pénzzavarban nem szenvedett. Ha kérdezték, mi a titka, azt felelte: Isten sohasem hagyott cserben. Több mint tízezer árvát nevelt fel. 150 misszio-

nárius költségeit fedezte, több mint kétmillió Bibliát és vallásos iratot osztott szét, 70 éves korától 87 éves koráig 42 országot látogatott meg s több ezer alkalommal tett bizonyosságot Istenről, Krisztusban megjelentett kegyelméről és az imádság erejéről. Mindenre képes volt rendszeres imádkozás által. S mindenre azért volt képes, mert szóról szóra hitt az igében: Vessed az Úrra a te terhedet, Ő gondot visel rólad. Ne aggodalmaskodjatok a holnap felől, mert jól tudja a ti mennyei Atyátok, mire van szükségetek, mielőtt kérnétek tőle. Aki a verebet táplálja, az gondoskodik rólatok, mert ti sok verebecs-kénél drágábbak vagytok. Istennek ezekre az ígéreteire rá merte építeni az egész életét.

Hogy Isten ígéretei beteljesednek, azt mindnyájan megtapasztalhatjuk, ha merünk hinni bennük. Az a bajunk, hogy legfeljebb csak szép szavaknak látjuk őket, de nem merünk azok szerint élni. Aki mer, aki hisz, az többet kap, mint amit remélt. Meggyőződik róla, hogy mind igazak és ámenek, amik szájából elhangzanak. Megtapasztalja, hogy róla valóban levett Jézus minden terhet. Hogy igaz a megváltás! Hogy Isten ad Szent Lelket azoknak, akik hittel kérik! Hogy Jézus él! Hogy nincs hatalma a Sátánnak azok felett, akik Krisztus tulajdonai! Hogy boldogok, akik sírnak, mert vigasztalást nyernek, hogy boldogok, akiknek szívük tiszta, mert ők valóban meglátják az Istent! Megszűnik minden kétsége, nyugtalansága. Felszabadul. Megtelik az élete derűvel. Biztos a maga dolgában, mert tudja, hogy Isten nem hagyja cserben azokat, akik ügyéért fáradoznak. Biztos az örök életben és nem retteg a haláltól. S végül biztos abban is, hogy megkoronáztatik azzal a dicsőséggel, amellyel Krisztus koronáztatott meg.

Ó, milyen más lenne az életünk, ha hinni mernénk annak, hogy az Ige valóban Isten szava, amely megáll, mint Sion hegye! Tegyük fel azért életünket Isten ígéreteire. Ne emberek szavára építsünk, az ember tévedhet, hazudhat. Isten igaz és bölcs. Aki nem tud hinni Istennek, önmaga teszi magát boldogtalaná. Aki hinni tud és akar, aki hinni mer, azé a dicsőség és a győzedelem. Amen.

Pungur József

Kanada

Isten nem csúfoltatik meg

Alapige: Galata 6,7–8

Bibliaalvasás: Zsoltárok 1

Úgy gondolom, nem túlságosan világos előttünk Károli Gáspárnak, ami nagy bibliafordítónknak ez a kicsit régies, archaikus nyelve, amit 1590 táján vetett papírra, fordított le az eredeti görögből, hogy „Isten nem csúfoltatik meg”. Így mondhatnám a mai magyarságunkkal, hogy „Isten arra figyelmeztet, hogy ne játsszál vele”. Ne játsszál Istennel! Nem lehet Istent kismimizni, kicselezni, kihagyni az ember életéből; nem lehet Istentől gúnyt űzni. Ez az értelme – ha körülírjuk – ennek az Igének. Kedves testvérek, Immanuel Kant, a nagy idealista filozófus a 18. század végén egyszer azt írta nagyon találóan és nagyon igazán, hogy két csoda van ebben a teremtett mindenségben. A csillagos ég ott fenn, és az erkölcsi törvény itt benn a szívemben. Az erkölcsi törvények éppen olyan állandóak, szilárdak, mint a természet törvényei, amelyek összetartják ezt az egyébként káoszba hulló világmindenséget. Azért fontos arra figyelniünk, amit az ige mond, mert ma olyan világban élünk, ahol semmibe veszik Istent és az Ő törvényeit. Mi egy olyan országból jöttünk el, ahol az istentelenség, az ateizmus az állami politika szintjére volt emelve. A vallást úgy tekintették, mint ópiumot. Mint „kábitószert a népnek!” – Marx híres mondása szerint. Üldözték mint kiirtandót, mert babonát tartalmaz szerintük, mert az elnyomó osztályok elnyomó eszköze. A szocialista embertípus volt a

nagy ideál, és azt megteremteni, kihagyni Istent, az embert emelni az Isten helyébe, az emberből csinálni istent. És hova jutottak? Jutottak először 1956-hoz, egy vérbe fojtott dicsőséges forradalomhoz és szabadságharchoz. Jutottak egy megalázott, megsebzett, elidegenedett néphez, amelynek nyakára visszatették a diktatúra jármát – faragásokkal díszítettet. Egy életképtelen politikai, gazdasági és filozófiai rendszert erőltettek, amely végül is 1989-ben csendesen kimúlt. Isten nem csúfoltatik meg. Amit vet az ember, azt aratja. Amit a társadalom tegnap vetett, azt ma aratja le. Mi itt egy olyan társadalomban élünk, amely társadalom elvágja keresztyén gyökereit. Fokozatosan kiszorítja a keresztyéni hit összefogó erejét a liberalizmus, a humanizmus, a szabadelvűség és az individualizmus. Nem csoda tehát, hogy következőképpen ez a világ, ez a nép degenerálódik. Hanyatlík erkölcsileg. Elég belenézni a magazinokba, az újságokba; a tévé műsorait figyelni; elmenni a mozikba vagy a szórakozóhelyekre, hogy kiderüljön az, hogy mennyi bűn, erőszak, erkölcstelenség szemetje árad az emberiségre! Nézd meg a kábítószerezést, nézd meg az alkoholizmust, nézd meg a virágzó prostitúciót, a halálos betegségnek, az AIDS-nek a terjedését – nézd meg mindezt, és lásd meg azt, hogy egy hanyatló erkölcsi világú társadalomban élünk. Nézd meg azt, hogy milyen gyors és erkölcstelen módon akarnak emberek haszonhoz, profithoz jutni és meggazdagodni. Mi okozza ezt a romlást? – kérdik az emberek hangosan vagy magukban téve föl ezt a kérdést, és nem tudnak rá igaz feleletet adni. Ám a Biblia válaszol. S a Bibliának a válasza ez: amely társadalom figyelmen kívül hagyja Isten erkölcsi törvényeit, az a társadalom, amely megpróbálja a Tízparancsolat két táblájából az elsőt semmibe venni, az Isten tiszteletét kinevetni, kigúnyolni – az a társadalom elérkezik oda, hogy nem fogja megtartani a második táblát sem, nem fogja megtartani azt, ami a másik emberre vonatkozó erkölcsi magatartást illeti. Ha Isten már nem Úr egy társadalomban, akkor idegen istenek lesznek ott úrrá: Mammon, Moloch és az Aranyborjú – s amit ezek hoznak –, anyagiasság, élvhajhászat és erkölcstelenség. Igaz az ige, Isten nem csúfoltatik meg. Amit vet az ember, azt fogja aratni. Amit ez a társadalom tegnap vetett, annak keserű gyümölcsét ma aratja. A világtörténelem eseményei szinte aláhúzzák ennek az Igének a gyümölcsét. A nagy világtörténelmi birodalmak, a nagy civilizációk rendszerint nem külső ellenségnek a támadása alatt roppantak össze és semmisültek meg, hanem belülről rágták szét őket az erkölcsi hanyatlás és dekadencia. És akkor, amikor eljött a próba ideje, összeomlott az, mint egy kártyavár. A Nyugatrómai Birodalom, amely fennállott 1000 esztendeig, amely voltaképpen egy nagy civilizációt alkotott meg a 3. és a 4. században – a mi évezredünkben –, egy olyan pontra jutott el, amikor az emberek élvhajhászokká váltak, nem volt már idejük Istenre, gyönyört keresőkkel váltak, és ezért materialista életet éltek és földadták erkölcsi elveiket, amelyen ez a társadalom valamikor felépült – s annak következményeképpen ez a társadalom megkorhadt. Azt írják a 3–4. századi írók, hogy voltak olyan megyék, amelyek elnéptelenedtek azért, mert a rablóbandák vették át az uralmat a Római Birodalom egyes területein. Városok néptelenedtek el az élet abszolút bizonytalansága miatt; a gyilkosságok, a rablások, a fosztogatások, az erőszakoskodások miatt. És akkor, amikor eljött e birodalom próbája 476-ban, amikor Odoaker német zsoldosvezér a seregével megjelent Róma falainál, az egy kardcsapás nélkül esett el – az a Róma, amely 1000 évig a történelmet írta, és a leghatalmasabb impérium volt a világon. Külön érdekessége és iróniája ennek, hogy az utolsó császárt, a 12 éves gyermeket ugyanúgy Romulusnak hívták, mint Rómának az alapítóját. Isten nem csúfoltatik meg! Amit vet az ember, azt aratja. Vegyük a nagy német birodalom esetét. A 19. században Németország a szellemi javaknak a kincsháza volt. Írók, költők, zenészek, művészek és tudósok gazdagították a modern civilizációt. Egy Goethe, egy Schiller, egy Beethoven, egy Mendelssohn vagy egy Schumann; a filozófusok közül Fichte vagy Hegel vagy Schelling.

De voltak olyan szélsőségesek is, mint Schopenhauer, aki cinizmust hintett; mint Nietzsche, aki a szuperembert kreálta meg és az ateizmust hirdette; Karl Marx, aki a materializmus és az ateizmus mellett tört pálcát. És ezek a rettenetes eszmék a mi századunkban desztillálódtak ideológiává, azaz politikai filozófiává. Az orosz kommunizmusban és a német nácizmusban csaptak össze, és hagytak maguk után egy összetört Európát, aminek mi magyarok is áldozatai vagyunk; egy világot, amiben nincs nyugalom. Összecsapott ez a két hatalom, és a keserű gyümölcsseit mi esszük. Oswald Spengler, a nagy történetíró és filozófus írta a nyugati civilizációról a század elején híres művében, a *Nyugat alkonyában* a következőt, és ezt hadd idézzem: „Ez a civilizáció haldoklik. Látom a romlás jellemző stigmáit, jeleit. Mérhetetlen gazdagságát és szegénységét. Háborúit és forradalmait. Cinizmusát és erkölcstelenségét. És ezek – és ezt bizonyítani tudom – egy haldokló civilizációnak a jelei.” Ezt tudja a világ, és mégsem tesz semmit. Mégis engedi az erkölcs és lélek hanyatlását. Ez a világ azt hiszi, hogy ki tudja játszani Istent, hogy ki tudja hagyni Istent a maga életéből és meg tudja szerezni Istennek a gazdagságát és áldásait a tudomány és a technika révén. De előre mondhatjuk, ez nem fog menni. Mert áll az ige, mint egy szikla a történelem viharai fölött: Isten nem csúfoltatik meg, amit vet az ember, azt fogja aratni. Amit vet ez a civilizáció, annak keserű és mérges gyümölcsseit harapni fogja, és meg kell ennie. Forduljunk most végül magunk felé! Tegyük fel a kérdést: vajon mi nem csúfoljuk-e Istent, nem akarjuk-e kihagyni Őt az életünkéből? Nem akarjuk-e Őt kijátszani? Nem akarjuk-e Őt figyelmen kívül hagyni? A mi világunkban nagyon sokan vannak, akik Istent kizárják az életükből. Vagy úgy gondolják, hogy be tudnak rendezni egy nyugodt civilizált életet Istennek a jelenléte nélkül. Meg tudják alkotni a maguk csendes otthonát, körülbástyázni azt bizonyítékokkal, boldogok tudnak lenni abban, élhetik az életüket – de Isten nélkül. Nem kell! – mert ez a logikus. Nagyon sokan ezt teszik, és egyszercsak eljön a gyümölcserés pillanata. Egyszercsak érthetetlen módon szétesik a család! Egyszercsak betegség üt be, és nincsenek felkészülve arra, hogy szembenézzenek a rideg valósággal! Egyszerre kiderül, hogy mindaz, amit építettek maguk körül, az csupán egy sárvár, nem áll ellent az idők viharának és áradatának, és el fogja söpörni őket – és akkor pánikba esnek. Az idős emberek, akik végigküzdöttek és harcoltak egy életet, amikor nyugdíjba mennek, nem találják önmagukat! Nem találják életük értelmét, szeretnék élvezni a gyümölcsét mindannak, amit kerestek, de csak nyugtalanságot aratnak. Ijedten számolják a múltó hónapokat és éveket. Nincsenek arra felkészülve, hogy nyugodt lélekkel hagyják el ezt a világot. Egyszerre nyugtalanság vesz erőt ezen a nyugodt életű emberen pár évtized után, és kiderül az, hogy valami baj van a gyermeke nevelésével. Hiába ölt bele sok pénzt, energiát, küldte a legjobb iskolákba, és elhozta ide a vasárnapi iskolába is és az egyházba is, a gyermek otthagyja a szüleit! Fellázad, rossz utat választ, az élet könnyű oldalát fogja meg. Mert a szülők mindig védték, és a gyermeknek fogalma sincs arról, milyen az élet. Mert kihagyták Istent az életükből. A baj az, hogy az emberek többsége sem nem él, sem nem ad át személyes kapcsolatot Istennel a gyermekeinek. Most nem a vallásról van szó – mint olyanról. Hanem az Istennel való személyes kapcsolat ápolásáról, és annak átplántálásáról a gyermekbe! Ez a titka és nyitja a keresztyén életnek. Az Istennel való személyes kapcsolat. Beszélni vele úgy, mint egy atyával, aki mennyei Atya. Beszélni vele úgy, mint egy baráttal, aki a legjobb Barát; mint egy testvérrel, aki közelebb áll hozzád minden vér szerinti testvérnél. A kérdés az, hogy van-e ilyen belső kapcsolat – a léleknek, ha úgy tetszik a Szent Léleknek ez a drága kapcsolata – közted és Isten között? Nem formális vallásos emberekre van Istennek szüksége! Már Ámós idején megmondta ezeknek: „Gyűlölöm az ünnepeiteket, és utálom véres áldozataitokat. Mert amit én akarok, az a könyörület és a szív megváltoztatása.” Van-e ilyen kapcsolatod? Mi templom-

ba járó emberek hányszor követjük – vagy nem követjük – Istent? Nem követjük Istent és Jézust az Ő tanításában. Hadd mondjam ezt a kemény tanulságot el: ha nincs köztem és Isten között személyes belső bizalmas kapcsolat, akkor én kigúnyolom Istent, akkor én vagyok az, aki csúfot űz Istenből. Én vagyok az, aki azt mondom: „Uram, Uram!”, de soha nem teljesítem az Ő akaratát. El kell ismernünk, hogy mi sokszor Isten elől futunk. És amikor Isten elől futunk, életünk legigazibb értelmétől szaladunk el, amit sehol és semmi másban nem fogjuk tudni megtalálni. Állj meg, testvér, és fordulj vissza! Fordulj vissza az Istenhez és találj meg benne azt, amit te mindig másban, máshol, máskor kerestél! Életünk rendezetlensége, békétlensége, összekuszáltsága, idegessége, nyugtalan-sága, álmatlansága, félelmei – nem azt mutatják-e, hogy ez az életes kapcsolat hiányzik közted és a mennyei Atya között? Krisztus azért jött el, hogy ez a kapcsolat meglegyen. A Szent Lélek azért van, hogy a kapcsolat helyreálljon. Egyház azért van, hogy hozzásegítsen téged és mindenkit ennek a megtört kapcsolatnak a helyreállításához. Isten nem csúfoltat meg, testvér; amit vetsz, azt fogod aratni! Gondolkozzunk, kedves testvér, a mi gyülekezetünkről is. Vajon a mi gyülekezetünk mint olyan, nem csúfolja-e meg Istent, nem játszik-e Istennel, nem próbál vallásos köntösben megjelenni? – de a szíve távol van Istentől és az engedelmességtől. Egyházunk szegénysége, elesett állapota nem azt mutatja-e, hogy nem adjuk meg azt az egyháznak, ami az Istené? Hanem elveszünk tőle, másra költjük. Magunkra pazaroljuk, vagy a mi szórakozásainkra. Ki akarjuk Istent játszani? Ne felejtsük el, mint gyülekezet, hogy Isten nem csúfoltat meg: amit vet ez a gyülekezet, azt fogja aratni. Ha vet önmagának, akkor kárhozatot. Ha vet a Léleknek, az Istennek és az engedelmességnek, akkor vesz életet és Isten áldását.

Befejezésül hadd említsem meg és kössem a szívetekre, hogy Isten mindig kétszer beszél. Először beszél az Ő szava által, a Biblia nyelvén, a lelkiismeret gyenge szaván. Az igehirdetés hangján keresztül, beszél Krisztus által, az apostolok által, a Szentírás által, kijelenti nekünk azt, hogy mit akar tőlünk. És ha nem halljuk meg ezt a szót, és nem engedelmeskedünk, Isten másodszor szólni fog a tettek nyelvén, az eseményeken keresztül, mert amit vetünk, azt fogjuk aratni. Amit vetettünk tegnap, azt aratjuk ma is; amit ma, azt fogjuk holnap; és az aratás már nem teória, az a tények összessége: vagy lesz mit aratnunk, áldásokat, Isten kegyelméből, vagy ítéletet annak keserű gyümölcseivel. Amit vetünk, egyszer aratnunk kell. Gondolkozz el rajta. Ez az isteni végső szó. A kegyelmes Isten cselekedje, hogy mi ne vessünk a testnek, a világnak, a kárhozatnak, a veszedelemnek, hanem vessünk a léleknek, az örök életnek és üdvösségnek. Ámen.

(A *Naptámadat* c. kötetből. 1991)

Sipos Géza

Sátor és templom

Alapige: 2Sámuel 7,12b–13

Bibliaolvasás: 2Sámuel 7,1–7 és Jeremiás 7,1–11

Izrael népének történetében a két legjelentősebb esemény: az első zsidó király megválasztása, amely által a zsidó nép a többi önálló országok sorába lépett, és a szent templom felépítése, amely által a zsidóság vallása kialakulhatott és megszilárdulhatott.

És Izrael népének bukását elsősorban két dolog okozta: királyai és temploma.

Ha megkeressük Bibliánkban az első királyválasztás történetét, halljuk Isten kemény ítélő szavát, mikor Sámuel próféta könyörgésére ezt válaszolja: „Nem téged utáltak meg, hanem engem utáltak meg, hogy ne uralkodjam felettök.” (1Sám 8,7) Ha pedig olvassuk

az Istentől elszakadó, bálványimádó királyok életét és azt, mennyire megvetették Isten minden szavát, intését és fenyegetését Izráel királyai és emiatt hogyan pusztult el az ország: a fentebb mondottak egyik felét már megérthettük.

De hát a szent templom, Isten dicsőségének megszentelt hajléka csak nem okozta az ország bukását?! Erre a kérdésre akar alapigénken keresztül feleletet adni Isten.

I.

Igénk és bibliaolvasási részünk megértéséhez akkor jutunk közelebb, ha átgondoljuk: mi volt és milyen szerepet töltött be Izráel népének életében a szent templom elődje: a szent sátor!

A láthatatlan Isten jelenlétével meg nem elégedő, bálványimádásra hajló nép hitének megerősítéséül Mózes Isten parancsára szent sátorot készített, amelynek belső, legszen-
tebb részében helyezik el a frigyládát a tízparancsolat kőtábláival. Ez a szent sátor, Isten jelenvalóságának ez a bizonyítéka, együtt vándorol a néppel a pusztán át. Kánaán elfoglalása után sincs meghatározott helye a szent sáornak, csak Dávid király viteti Jeruzsálembe.

A szent sátor tehát állandó utalás arra, hogy Isten ott van az ő népe között, együtt megy vele és szüntelenül keresi őt. Büntetésben és kegyelemben, a kietlen pusztaságban és Kánaán tejjel-mézessel folyó országában egyaránt ott van Isten az ő népe között, tud minden dolgukról és mindenféle helyzetben egyaránt közel van hozzájuk.

Ha azonban a nép összetéveszti Isten jelenlétét a szent sátor vagy a szövetségláda közöttük levésével: nagyon megbűnhődik. Éli főpap gonosz és istentelen fiainak papsága az egész nép szívét elfordítja egyszer Istentől. Háborúba mennek és az ellenség megveri őket. Akkor ahelyett, hogy Istenhez térnének, kiviszik a harcterre a szövetségládát, hogy így biztosítsák Isten jelenlétét és győzelmüket. Eredmény: a főpap két fiát megölik, a frigyládát elveszi az ellenség és Izráel férfiai közül meghal 30 000 ember...

A jeruzsálemi szent templom most már szintén jele Isten jelenlétének és népe iránti szeretetének, de sokkal könnyebben félreérthető jele annak. A szent sátor együtt vándorolt a néppel – a nagy, cifra kőtemplom mozdíthatatlanul áll Sion szent hegyén. A sátor a maga egyszerű és mégis fenséges berendezésével Istennek nagyságát mutatta; a Salamon építtette templom cédrusfa-oszlopaival, arany és ezüst kincseivel, roppant pompájával és gazdagságával Salamon királynak és utódainak fényét növeli és a papságot (de nem az Istent) teszi a nép vezetőjévé.

Mikor azután Zsidóország kettészakad: az ország nagyobbik része el van szakítva a templomtól és – gondolkozásuk szerint – Istentől is. Tehát más isteneket keres magának a nép és azoknak épít külön templomokat. Hiábavaló a próféták szava, mert a jeruzsálemi templomon kívül nem tudják máshol imádni Izráel Istenét...

Az ország másik része pedig, a templom boldog birtokosa, kialakítja a ceremóniáknak azt a végtelen sorozatát, amely idővel a farizeusi és irástudói vallásossághoz vezet. A templomi szolgálat gépies és előírt lesz, az istentisztelet és áldozat érdemszerző cselekedetté válik.

És jön a bukás. Jeremiás próféta hiába hirdeti: adjátok meg magatokat a babiloni királynak, mert ez Istennek büntetése rajtatok, hiszen istentiszteletek hazugsággá, templomotok latrok barlangjaivá lett, a nép azt hiszi, hogy Isten soha nem hagyhatja elpusztulni lakását, a szent templomot, ellenáll a babiloniaknak és elpusztul. A szent templom pedig romhalmazzá lesz és a romok között ott hevernek a tízparancsolat kőtábláinak összetört darabjai. A zsidó nép összetörte az istentisztelet lelkét, Isten összetörte annak testét: a templomot.

Mikor pedig újra és újra felépül a jeruzsálemi templom, hogy megint csak a régi módon folyjon az istentisztelet, és mikor a templom ceremóniáihoz ragaszkodó papság és nép keresztalállal öli meg Istennek egyszülött Fiát, akkor betelik az ítélet és mindörökre eltűnik a Sion-hegyi szent templom...

II.

Joggal kérdezhetné most már valaki, hogy ha ez így történt, akkor miért olvastuk Igenkben Istennek ezt az ígérését: „Feltámasztom utánad a te magodat, mely ágyékdoból származik, és megerősítem az ő királyságát: az fog házat építeni az én nevemnek, és megerősítem az ő királyságának trónját mindörökké”! – hát Isten nem tartotta meg ezt az ígérést?!

Testvéreim, nekünk a Szentírás minden részén keresztül a mi Urunk Jézus Krisztusra kell néznünk. Ő benne és Ő általa lett Isten minden ígérete valósággá. Ezt az ígérést is csak Benne és Általa érthetjük meg.

A zsidó nép nagy tévedése éppen abban volt és van, hogy a Szentírást nem tudják Krisztuson keresztül nézni, és ezért annak igazi értelmét nem foghatják fel soha. Hiszen mikor Isten Dávid magvának örökkévaló királyságáról beszél, akkor *nem Salamonról*, hanem az *Úr Jézus Krisztusról* tesz ígérést; az a ház pedig, amelyet szent templomként emelt Istennek Fia: nem kézzel csinált hajlék, hanem az Ő testének temploma. Emlékezzünk csak vissza Krisztus szavaira, mikor egyszer a templomról volt szó. Ezt mondta Urunk: „Rontsátok le a templomot, és három nap alatt megépítem azt.” (Jn 2,19)

Hogyan is hirdethetné az örökkévaló Isten teljes dicsőségét az a Salamon király, aki öreg korában bálványtemplomokban áldozott? – vagy az a templom, amely romlandó anyagból épült fel és a képmutató, hazug és ceremoniális vallásnak éppúgy helyett adott, mint Isten igaz keresésének?! Hogyan adhatna helyet az élő Istennek az, ami emberi, mulékony és bűn alá rekesztett: az élettelen kő, bűnös arany és gyarló emberek sok kitálálása?! Hiszen minél nagyobb a külső fénye és cifrasága egy templomnak, annál nehezebb abban találkozni az élő Istennel...

Az a hajlék, ahol Isten lakik: az Úr Jézus Krisztus. Krisztusnak pedig szívünkben kell lakni, hogy állandóan magunkkal hordozhassuk az élő Isten szentségét és tisztaságát, mint ahogy magukkal hordozták a zsidók a szent sátozt. A mi Urunk azért is ment fel a mennybe, hogy senki el ne mondhasssa: nála és csakis nála van Isten lakása, Isten temploma. És azért küldötte el a Szentlelket, hogy lakozást vehessen bennünk és bűnös testünket, romlott lelkünket megszentelve és újjászülve a Szentlélkek-Isten templomává tehesse.

III.

Az eddigiek alapján nézzük most már meg, hogy a mi templomunk és istentiszteletünk mire való? hogy mitől kell óvakodnunk és mire kell törekednünk templomunkkal és istentiszteletünkkel kapcsolatosan?!

Világosan látnunk kell, hogy a mi templomunk éppúgy lehet romlásunknak és Istentől elszakadásunknak oka, mint a Sion-hegyi szent templom. Mert ha azt hisszük, hogy Isten csak ebben a templomban akar szólni hozzánk; ha úgy gondolkozunk, hogy a vasárnap délelőtti istentisztelettel leróttunk Istennel szembeni tartozásunkat és kötelességünket; ha el akarjuk hitetni magunkkal, hogy a templom szentsége megtisztít minket azoktól bűnöktől, amiket eddig elkövettünk, hogy nyugodt lélekkel ezután is ugyanazon bűnökben járjunk – egyszóval, ha nem utal templomunk az élő Krisztussal való szemé-

lyes találkozásra, ha nem készítenek újászületésre: akkor halott közhalmaz az csupán és benne holt hitű, önmagukat csaló emberek próbálják elámitani az Istent.

De ugyanilyen bünt követünk el akkor is, ha nem elégedve meg templomunkkal, sorba látogatjuk a többi templomokat, ahelyett, hogy szívünkben keresnénk Isten lelkének hatásait és erejét, vagy ha megvetve templomunkat: egvényi dolgaink megbeszélésére, egymással és nem Istennel való találkozásra akarjuk felhasználni azt. Ha énekelni nem tudunk és nem szeretünk, ha az Igére nem figyelünk: miért is csaljuk magunkat azzal, hogy templomba megyünk?!

Mert ez a szent hajlék arra való, hogy a mi Királyunk: Krisztus akaratát és parancsait közölje velünk, megítélje bűneinket és megmutassa a megtérés, új élet útját. Arra való, hogy hétről hétre építse bennünk az Úr a maga örökkévaló templomát a Szentlélek velünk való közlése által. S ha szívemben valóban Krisztus lakik, ha testem a Szentlélek-Isten temploma lett: akkor szent lesz ez a hely, szent lesz itt minden és én valóban az „angyalok és idvezült lelkek társaságában” viszem Isten trónusához életem áldozatát.

Azt pedig, hogy én templomban voltam-e, semmiképpen sem az mutatja meg, ha tudom bizonyítani, hogy vasárnap délelőtt egy órán át ott ültem a templomban, hanem az, hogy életemen meglátszik-e az Istennel való közösségnek az a szent pecsétje, amely mássá teszi minden szavamat, egész életemet. Azt, hogy egy gyermek járt-e iskolába, az mutatja meg, hogy tud-e írni, olvasni, számolni, és hogy a vizsgán is megállja-e helyét. Ugyanígy az igazi templombanlevést a templomon *kívüli* életem mutathatja csak meg.

Az istentisztelet: találkozás az Atyával az Igén keresztül. Az Ige pedig út, igazság és élet. Út, amin járnom kell; igazság, amit tennem kell; élet, amelyet élnem kell. Ehhez a járáshoz, ehhez a tevéshöz és élethez pedig maga Isten adja az erőt nekem, mert miközben alázatos szívvel hallgatok Igéjére és azt hittel elfogadom: akkor Ő „Szentlelkével biztosít az örök élet felől és szív szerint hajlandóvá és késszé tesz arra, hogy ezután Ő neki éljek”.

Keressük Istennek igaz hajlékát: a mi Urunk Jézus Krisztust ebben a templomban. Nem képekben, szobrokban, szent szokásokban, ostyadarabban lehet Őt megtalálni, hanem az Ige szavaiban, a Lélek erejében, megszentelt szívünk engedelmisségében. És az egymásért vállalt teherviselésben, a bűn elleni harcban és egymásnak szeretetében.

Krisztus teste, ez a szent templom, érettünk rontatott le a keresztfán. De Ő újra megépítette azt, hogy életet adjon nekünk is áldozata által. Fogadjuk el a Benne megjelent életet, hogy egykor ott járassunk ama mennyei városban, amelyben a látók nem látott templomot, „mert az Úr, a mindenható Isten annak temploma, és a Bárány”. (Jel 21,22) Ámen.

Visky János

Kolozsvár–Bulgária-telep

A gonosz szőlőmunkások

Alapige: Lukács 20,9–16

Bibliolvasás: Ézsaiás 5,1–7

Jézusnak ez a példázata akkor hangzott el ellenfelei körében, amikor azok már nagyon tudatosan készültek Jézus elvesztésére. A példázat központi gondolata az, hogy Isten többszöri próbálkozás után, melyek során elküldte Jézus előtt szolgáit, a prófétákat népéhez, végül elküldi szerelmes Fiát a világra, amely megöli Őt.

Jézus Isten utolsó szava az emberiséghez. Isten utolsó próbálkozása abban az irányban, hogy megmentse választott népét és Izraélen túl, megmentse az egész emberiséget.

Azzal kezdődik ez az ismerős példázat, hogy egy ember szőlőt plántált, kiadta azt a munkásoknak, és elutazott. Az ószövetségi próféciaiban már előfordult ez a megkapó kép Ézsaiás tolmácsolásában, ahol Isten, mint Gazda, megtisztítja a kövektől a termőföldet és szép kővér helyé változtatja. Minden feltételt megteremt ahhoz, hogy az általa plántált szőlő jól teremjen. Sajtót is állít a szőlőben, körülveszi azt kerítéssel, hogy távol tartsa a garázdálkodó vadakat. Mindent megtett Isten azért, hogy a legkedvezőbb feltételeket biztosítsa az embernek ahhoz, hogy otthon érezze magát a világban. Aztán, mint aki nem akarja erőszakkal rávarni magát az emberre, mint aki nem akarja, hogy ráunjon az ember az ő teremő Istenére, úgy tesz mintha elutazna.

A Jézus által megfogalmazott példázat azt mondja, hogy elutazott a gazda. Ebből következik nagyon sok embernek az a gondolata, hogy gazdátlan ez a világ, s benne az ember a legnagyobb, így azt tehet a világban, amit akar, ami neki jólesik.

Már Ádám és Éva bűnesete óta végigkíséri az emberiség történetét ez a gondolat. Isten nem látható, nem fogható meg, úgy tűnik elutazott, úgy tűnik kilépett a teremtett mindenségből. Talán igaza van Madáchnak: „a gép forog, az Alkotó pihen”, mit sem törődve ezzel a nagy forgással, amiben benne van az ember is.

Ebből a látszólagos gazdátlanságból fakad az ember gondolata, hogy ő legyen a gazda, s ő szabjon törvényt önmagának.

A húszadik század végére oda jutott az ember, hogy már fel tudja borítani a természet egyensúlyát. Már az időjárás menetébe is képes beleavatkozni, sőt a géntechnika fejlődésével az ember befolyásolni képes akár azt is, hogy milyen tulajdonságokat hordozó ember szülessen a jövőben. Képes akár arra is, hogy úgymond kiselejtezze azokat az emberi „egyedeket”, melyek gyengék, tehetetlenek, kevésbé jó képességűek.

Igen ám, de amikor az ember a gazda szerepében kíván tetszelegni, mindent elront. Lásd, Ádám és Éva a kezébe akarta venni az egész Édenkertet. Pedig annak csak egy kicsiny pontját zárta el előlük Isten, a többi mind szabadon nekik adta, hogy gazdálkodjanak vele, hajtásuk uralmuk alá. De nekik nem kellett semmi egyéb, csak az a kicsi tiltott rész és ebből fakadt az emberiség életének a nagy elcsúszása.

Ez ma is mindig így van. A bűneset következtében szűklátókörűvé lett ember nem veszi észre, hogy mennyi mindent adott neki Isten. Egy hatalmas szőlőskertet, benne a kert őrzésére tornyot. Kerítéssel vette körül, de nem azért, hogy beszűkítse az életét, hanem hogy kizárja az őt veszélyeztető gonoszt. Nem veszi észre, hogy a lehető legjobban termő, legkövérebb földet adta neki. Ferde látása következtében csak azt látja, hogy mitől akarja elzárni Isten. Pedig ebben a gyönyörűen berendezett világban, ahol minden olyan szépen a helyén van a madárcsicsergéstől a patakzúgásig, a szivárványtól a napfelkeltéig, a virágok kibomlásától az óriási tölgyek susogásáig Isten mindent az ember kezére bízott.

Azt mondja igénk: kiadta azt a munkásoknak. Benne van ebben az embernek valami gyönyörű méltósága, akire a mindenség nagy Gazdája rá merte bízni az ő nagy művét. Az ember dönthetett amellet, hogy megőrzi ebben a tökéletességben a rábízott szőlőskertet, vagy esetleg dönt amellet, hogy ezt a szőlőskertet garázda módon, a maga ferde gondolkozása szerint úgy kezeli, ahogy ő akarja. Kizárja belőle a Gazdát és annak eredeti gondolatát is. Isten vállalta ezt a kockázatot, amikor rábízta az emberre a mindenséget.

Ugyanakkor benne van ebben az is, hogy Isten megbízott az emberben, Isten megbízik ma is benned és bennem. Milyen gyönyörű ez! Noha tudta, mennyire megbízhatatlan az ember, Isten mégis megbízott benne. Úgy, ahogy megbízik a szülő a gyermekében, pedig tudja: lehet, hogy egy adott pillanatban a gyermek félrelép. Lehet tudatosan félre-

lép, avagy öntudatlanul, véletlenszerűen. Mégis megbízik benne. Ránk bízta Isten a legnagyobbat, a Mindenséget. Sőt Isten egymásra bízott bennünket.

Ugye a házasságkötéskor is szükséges egy nagy adag bizalom: rábízom maga arra, akit eddig nem is ismertem. A másik, aki eddig nem ismert, nem tudja mi lakik igazán bennem, rá merete bízni önmagát az én kezemre. Különös. E nélkül a bizalom nélkül nem működne az élet. E bizalom nélkül nem tudna Isten és ember kapcsolata működni. Isten azáltal biztosította ebben az életben a gyönyörűségek lehetőségét, változatosságát, hogy ő megbízott az emberben.

Igen ám, de a történet végén kiderül, hogy az ember becsapta Istent, mert Ő túlzottan megbízott az emberben. No, de Isten ezzel a kockázattal együtt vállalta az embert. Kiadta a szőlőt a munkásoknak. Nem részleteiben, nem kísérletezve, hanem egyből az egészet kiadta a munkásoknak. Nekem nagyon tetszik Istennek ez a bizalma. Mondhatnák sokan, hogy Isten felelőtlenül bízta reá, erre a megbízhatatlan emberre a Mindenséget. Mégis rábízta. Rábízta férjre a feleséget, pedig lehet, hogy nem mindig volt méltó erre a bizalomra. Rábízta a feleségre a férjet, pedig nem biztos, hogy mindig, minden körülmények között megbízható volt. Rábízta a szülőre a gyermeket. Nagy kincs a gyermek, élethordozó a gyermek, a jövő rejlik benne és Isten mégis ránk merete bízni, noha tudja, hogy nem minden szülő megbízható. A kezén semmivé lesz a gyermek. Isten ránk bízta az életet, és kérdezi: mit teszel vele?

Ránk bízta az időt, azt az ötven-hatvan-nyolcvan esztendő, kire mennyit, és kérdezi: mit teszel vele? Ránk bíz sok anyagi jót és kérdezi: hogy mit tettünk vele, mennyit fordítottunk vissza Isten oltárára? Azt hiszem, hogy megint elszégyellnénk magunkat, mert rájövönénk, hogy Isten túlzott bizalommal bízott ránk sok mindent, azt gondolva, hogy mi azért a hét naptól egyet mindig neki adunk, hogy a nap huszonnégy órájából legalább egy félórát, vagy netán egy órát neki szentelünk imádságban, vagy igelvasásban, és kiderül, hogy jaj, de sokszor nem úgy van ez. Jaj, de sokszor megbízhatatlannak minősültünk az Istenünkkel szemben. Bízott ránk erőt, tehetséget, képzügyességet, csiszolt elmét, bölcsességet, szépséget és mi mit tettünk vele? Mivé lesznek ezek az emberi kezek között?

Talán azzá, amivé a természet szépségei lesznek a felelőtlen ember kezei között?

Mi mindent bízott ránk? Kiadta nekünk, a munkásoknak. Aztán sorra küldi a szolgálkat. Folyamatosan emlékeztet: ember én adtam neked valamit. Én bízam rád valakit. Te férj, én bízam rád egy feleséget, amikor úgy gyönyörködtél benne. Valamikor azt mondtad, hogy ő a legszebb a világon. Kedves feleség, én bízam rád egy férjet. Valamikor azt mondtad, ő a legerősebb, ő az, aki mellett a legbiztonságosabban érzem magam, ő az, akire felnézek. Vajon így van-e ez most is?

Vajon miért kell folyamatosan emlékeztessen Isten arra, hogy bízott ránk valakit? Nem egyszer, nem kétszer, háromszor küldi el különböző szolgálkat a Gazda oda, a szőlőskert munkásaihoz.

Olyan szép rendje van a Szentírás világának. Az ószövetségben Isten prófétákat küldött Izrael népéhez. Akkor ott ezt a példázatot Jézus elsősorban a zsidóknak mondta. Különösen a nép felelős vezetőinek. Majd olvassuk később, hogy megértették, hogy ellenük mondta ezt a példázatot. Igen, Jézus meg akarta értetni, hogy miért kellett annyi prófétának meghalnia az ószövetségben. Mert Isten állandóan arra emlékeztette az embert, mit bízott a kezére.

Ne felejtse el ember, hogy ami a kezében van, nem a tiéd! Az életed sem a tiéd. Isten tulajdona! Nem tehetsz vele, amit akarsz. Csak azt szabad tenned, amit Isten elgondolt. Rád bízta a társad, nem tehetsz vele azt, amit akarsz. Nem rabszolga ő, nem kiszolgáló ő, nem lehet megalázni büntetlenül. Nem lehet büntetlenül lekezelni, nem lehet

büntetlenül leértékelni, nem lehet büntetlenül elfelejtkezni róla. Akár a névnapjáról, születésnapjáról, vagy a házassági évfordulókról. Nem lehet a gyermekedről büntetlenül elfelejtkezni folyamatosan. Figyelned kell, hogy mit igényel tőled, és nem csak pénz formájában, ruha formájában kell megadnod azt, amit igényel. Sokkal többet igényel. Sokkal több törődést, figyelmet, kedvességet, sokkal több imádságot, sokkal több lelki-szellemi kincset vár tőled. Add oda folyamatosan ezeket. Mert ha nem, akkor újra csak küld valakit. Újra emlékeztet!

Lehet, hogy ezek az emlékeztetések nem kívánatosak. Lehet, hogy nem ünnepi hangulatúak. Lehet, hogy a betegágyon juttatja eszedbe mulasztásaidat. Lehet, hogy egy koporsó mellett dörömböl az Isten szava, hogy emlékeztessen, mit adott neked és mit vár el tőled.

Tartozunk Neki. A tartozás tudata sok embert görcsbe rándít. Sok ember szeretné azt lerázni és azt mondja: nem akarok tartozni. Nem akarsz tartozni, s közben nem fizetsz soha. El akarod felejteni Istenedet, azt, hogy mit adott neked. Azt az ifjúságot, erőt, képességet, társat, gyermeket, barátot, amit ő adott. Ezeket nem lehet elfelejteni. Nem mondhatod, hogy nem adott semmit. Nem mondhatod, hogy én nem adok semmit, mert olyan keveset kaptam Istentől. Mert én több pénzt képzeltem. Én nagyobb fizetést akartam. Én másabb feleséget, én másabb férjet gondoltam. Én engedelmesebb gyermeket gondoltam. Én más lakást, otthont gondoltam. Én demokratikusabb jövőt gondoltam. Én igazságosabb társadalmi rendszert képzeltem el.

Igen, sokszor csak addig jutunk, hogy mások adósaink nekünk. Adós a társam, adós a gyermekem, adós a szülöm, adós a tanárom, adós a társadalom, adós a politikai vezetés, adós nekem a világ és adós nekem Isten. De én nem vagyok adósa senkinek! Elsősorban Istennek nem! Erre emlékeztetnek a sorozatosan elküldött szolgák.

Mit tesznek ezekkel az emlékeztető szolgálkkal a munkások? Megverik, meggyalázzák, megsebesítik, kivetik őket. Azt hitték, hogy a Gazda már nincs is, messzire elutazott. Azt hitték, rég elfelejtette a szőlőskertet és benne a munkásokat is. Dehogy is! Az emlékeztető szolgák által folyamatosan jelezte: vigyázz, mert a távolban is figyellek, nem felejtettelek el titeket. Vigyázzatok, a távolból is igényt tartok az én szőlőskertemre, nem adom alább! Jogom van a szőlőskertemhez.

Nem kérem a teljes gyümölcsöt ennek a szőlőskertnek, csak adjatok valamit, ami megillet engem a gyümölcséből. A többi éltesen titeket. A többiből boldoguljatok ti. Vigyetek a családotoknak is, a barátaitoknak is. Legyen, jusson mindenkinek, de ne felejtésék el: az első helyen én vagyok, a Gazda. Ez az emlékeztetés.

Aztán tanakodik magában a Gazda: mit tegyen ezután? Majd így dönt: „Elküldöm az én szerelmes fiamat. Ha látják, talán megbecsülik.” Ezért Isten elküldi az Ő egyszülött Fiát.

Amikor küldi az egyszülött Fiát, az Ő szerelmesét, nem veszi észre az ember, hogy ez az Isten szerelmének a tárgya. „Ez az én szerelmes Fiam, benne gyönyörködöm” – mondta a mennyei szózat a Jézus megkeresztelésekor. Hallgassátok, ti is benne gyönyörködjete. Legyen a ti szerelmetek tárgya szintén Ő, mert ez az én szerelmem tárgya. Ha a ti szerelmetek tárgya is Ő lesz, az egyszülött Fiú, Jézus Krisztus, akkor mindkettőnk gondolata benne találkozik. Mindkettőnk gondolata benne egyesül, és akkor nem lesz diszharmonia. Akkor nem lesz ellentét köztünk. Akkor Isten és ember között megszületik a tökéletes összhang Jézusban.

No, de itt a munkásoknál valami más történik. Az ő szerelmük tárgya az örökség akart lenni. „Jertek, öljük meg az örököszt, és miénk az örökség.” Többre becsülték az örökséget, mint az örököszt, mint a Gazdát. Ez az ősbűn. Többre becsülni azt, amit kap

az ember Istentől, mint magát Istent. Nagyobbnak tartani az ajándékot, mint az Ajándékozót. Ez az ember bűne. Ebbe roppan bele az ember élete.

Hát ez volt a munkások bűne is. Talán megbecsülik, ha látják – mondja magában a gazda. Ott van a talán. Már Isten sem biztos abban, hogy ennyi szolga elküldése után még becsületessé válhatnak ezek a munkások. Mégis elküldi.

Kérdezhetnék: miért állt le? Nem volt elég áldozat az Isten részéről egyik, másik, harmadik próféta elküldése? Egyiknek, másikkak, harmadiknak megverése, meggyalázása, megsebesítése, kivetése, megölése? Hát kell az egyszülött Fiút is oltárra vinni? Lesz-e ennek értelme, haszna?

Meghal, és úgy tűnik, minden hiába!

Érdemes volt? Látszólag nem, de még meg sem halt a nagy vesztesnek látszó Jézus, máris kezd nyiladozni az egyik gonosztevőben a belső látás. Észreveszi, hogy eddigi eltékozolt életének végén most oda kell fordulnia ahhoz, Aki ma az ő szerelmének tárgyává válhat. Elfogadja Őt a vele együtt haldokló egyik gonosztevő.

Mikor meghalt, lehajtotta fejét, már nyiladozik a kereszt alatt egy kemény katona szívében valami, és ezt mondja: bizony ez az ember Isten Fia volt. Megérte? Megérte!

Sorolhatnánk a kétezzer éves keresztyénség történelmén keresztül a sok-sok újjáformálódott életet. Megtisztult szívet. Sorolhatnánk sok-sok szolgáló életet. Sorolhatnánk a te életedet, az enyémet, a sok-sok hitben megújult életet, az imádkozókét, a Biblia fölé naponként odahajlókét, a már megbocsátani tudókét, a már bocsánatot kérni tudókét. Azokét, akik nagyon őszintén vallják már: Uram, te vagy az én szerelmem végső tárgya.

Sorolhatnánk bizonyítékul, hogy noha megölték őt, ezzel azok a gyilkosok kizárták magukat az örökségből. Nem csak az Örököszt veszítették el, hanem önmagukat is elveszítették. De azok, akik mégsem így viszonyulnak hozzá, azok akiktől János evangélista azt mondja: befogadták Őt, azoknak hatalmat adott, hogy Isten fiává legyenek. Azok, akik befogadták Őt, ráéreznek arra: érdemes Őt tenni életem szerelmének legfőbb tárgyává!

Vajon te is ezek közé tartozol-e? Ha igen, akkor nem lehet elveszíteni Őt. Ha igen, akkor téged sem lehet elveszíteni már, mert akkor nem csak az örökség a tiéd, hanem az Örökös is a tied. Akkor az Örökös és az örökség együtt a tied lévén, a te életedet is megtartja az örökkévalóság számára. Ámen.

Lectio continua

Bustya Dezső

Hit, remény, szeretet

Alapige: 1Thesszalónika 1,1–3

Bibliaalvasás: Apostolok Cselekedetei 17,1–15

Kedves Testvéreim! Mai igénk messzire vezet bennünket az időben és a térben egyaránt. Képzeljük el, hogy útrakelünk Pál apostol és munkatársai nyomában; elindulunk, hogy felkeressük az egykori Római Birodalom Macedónia tartományának fővárosát, Thesszalónikát, vagy mai néven Thesszalóniki, rövidebben Szaloniki városát. Ott vagyunk az Égei-tenger szépséges öblében épült gazdag kikötő- és kereskedővárosban. Sokféle érték, sok kincs kápráztatja el szemünket, sok mindent meg lehet itt csodálni. Bizonyára mindez vonzotta, csábította Pál apostol tekintetét is. De a földi, mulandó értékek helyett ő valami értékesebbre tekintett. Hol volt ez az értékesebb?

Az önálló közigazgatással és bíraskodással rendelkező szabad városban aránylag igen rövid idő alatt virágzó keresztyén gyülekezet jött létre, Pál apostolnak és társainak igehirdetése nyomán. Ez a gyülekezet volt az, ami Pál apostol szemében és szívében több értékkel bírt a nevezetes város minden ragyogásánál és mulandó gazdagságánál. Tudjuk, hogy Pál apostol rövid thesszalónikai működését a zsidók részéről támadt üldözés gátolta, ezért az apostolnak menekülnie kellett. De az újonnan alapított, igen nagy gondok és szorongatások között élő gyülekezetnek a sorsát az apostol továbbra is szívében hordozta. Ezért írja a gyülekezetnek ezt a levelet is.

I.

Az ókori világ szokása szerint a levelek azzal kezdődtek, hogy az író vagy írók megnevezték magukat, valamint azokat is, akikhez levelüket intézték. Itt is ezzel a szokással találkozunk. A levél tulajdonképpeni szerzője Pál apostol, aki társszerzőkként maga mellett még Timóteust és Silvánust nevezi meg, akik kezdetől fogva asztoztak vele a gyülekezetért való felelősségben. A gyülekezet megszólításában az apostol nem csak arra figyel, amit testi szemmel láthatunk, hanem úgy tekint a thesszalónikai keresztyének közösségét, mint amilyenek léte az Atya Istenben és az Úr Jézus Krisztusban van. Ha most mi, a mi vizaknai vagy bármelyik más keresztyén gyülekezetünkre tekintünk, arra kell nekünk is gondolnunk, hogy ez a közösség nem csupán egy a világ különféle embercsoportosulásai közül, hanem ezt a gyülekezetet a mi Urunk Jézus Krisztus alapította Szentlelke által és az Atya Isten kegyelme és gondviselése tartja fenn és oltalmazza azt. A mi életünknek titka éppen ezért az Atya Istenben és a mi Urunk Jézus Krisztusban van elrejtve.

E megszólítást követi a szokásos üdvözlés. Mint ahogy többnyire ma is benne van a legtöbb baráti, vagy rokonokhoz szóló levelünkben ez a mondat: kívánom, hogy jelen soraim jó egészségben találjanak mindnyájukat! – úgy az antik világban is megvolt minden levélnek a kezdetén a bevezető jókívánság. A thesszalónikai keresztyénekhez írott első levelében Pál apostolnak ezt a köszöntését így olvassuk: „...*kegyelem néktek és békesség Istentől, a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól*!”. Amit mi ma így írunk: „első soraimban is örömet, egészséget kívánok”, azt Pál korában a Krisztus követői így írták, ahogy itt olvassuk: „kegyelem és békesség”. Ebben a két szóban benne volt mindaz, amit testvér a testvérnek, atyafi az atyafinak csak kívánhatott. A „kegyelem” a ke-

resztyén ember életének igazi forrása. Tudjuk a bűn miatt, saját vétkeink miatt, mindannyian ítéletre vagyunk méltók Isten előtt. Ő azonban megkegyelmezett nekünk, amikor szent Fia fizetett meg érettünk, bűneinkért a keresztfán való szenvedésével és halálával. Azóta mi megkegyelmezett bűnösök vagyunk. Van tehát reménységünk, hogy mint kegyelmet nyertek, Isten nem a kárhozatot, hanem az üdvösséget rendelte örökkévaló sorsunkul. Ennek az Istentől nyert kegyelmi állapotnak, az Istennel való megbékélésnek egyenes következménye: a „békesség”, az embernek az ő embertársával való rendezett viszonya. A keresztyén gyülekezet ebből a két isteni eredetű forrásból táplálkozik. Isten nem haragszik ránk, hanem szövetségben él velünk, ezt jelenti a kegyelem. Lehet nekünk is harag és gyűlölség nélkül szövetségben, szeretetben élni egymással: ezt jelenti a békesség. Senki sem kívánhat nekünk ma sem jobbat annál, testvéreim, mintha azt mondaná: „adja az Úr, hogy a vizaknai református keresztyén gyülekezet mindig kegyelemben és békességben éljen ezen a földön, míg szolgálatra igényt tart az Úr”.

II.

Ezt a köszöntést az apostol hálaadással folytatja: „*Hálát adunk az Istennek mindenkor mindnyájatokért, emlékezvén rólatok a mi imádságainkban.*” Ez a mondat nem csupán udvariassági sablon. A mai olvasó is érzi, hogy ezt a mondatot a tényleg elmondott imádságok lelke hatja át. Ez a mondat is csak azt bizonyítja, hogy az egyház létrejöttének, elterjedésének és fennmaradásának egyik legfőbb titka az imádság. Az apostol, társaival együtt „mindenkor”, „szüntelenül” imádkozik a gyülekezetért, annak minden tagjáért. Számára a gyülekezet nem „vallásos tömeg”, nem személytelen kollektíva, embercsoport, hanem testvérek közössége. Ahogy a Jó Pásztor ismeri az övét és nevükön szólítja azokat, úgy Pál is egyenként emlékezik meg a gyülekezet tagjairól Isten színe előtt. Éppen úgy, Atyámfiai, ahogy a mi gyülekezetünkben is szokásos, itt Vizaknán, vagy bárhol, ahol református keresztyének élnek. Nekünk minden lélek egyformán drága, hiszen mindegyikünkért vért hullatott Megváltó Urunk. Ezért imádkozunk itt az istentiszteleten, de odahaza magánosan is, minden beteg, minden gondok vagy kísértések között élő testvérünkért. Mindenkor emlékezünk róluk a mi imádságainkban. S hisszük, hogy ezek az egymásért őszinte szívből mondott könyörgések kedvesek a mindenható Isten kegyelmes orcája előtt.

III.

Pál apostol imádságában első a hálaadás. Erre pedig bőszeges oka van, mert előtte ragyog a gyülekezet életében a szent hármasság: a hit, a szeretet és a reménység. A nagy reformátor, Kálvin János azt írja, hogy „az igazi keresztyénség rövid meghatározása” éppen ebben van. Vagyis: ott van igazi értelemben vett keresztyén gyülekezet, Krisztusban élő atyafiak testvéri közössége, ahol érezhető a hitnek, a szeretetnek és reménységnek a hatékonysága. Ezek tehát nem maradhatnak csupán szép szavak. Úgy is emlegette Pál a hit, remény, szeretet szép együttesét imádságaiban, mint ami testet öltött a levél címzettjeinek életében. Röviden azt is leírja Pál apostol, hogy miben mutatkozott meg a hit, a remény és a szeretet a thesszalónikai gyülekezet életében.

A hit – vagyis a hívő ember – *dolgozik*. A hit az, ami hajt, lendít, nem hagy pihenni. Vajon így van-e? A thesszalónikai keresztyének életében bizonyosan így volt. De így van-e a mi gyülekezetünkben is? Van-e olyan hitünk, kinek-kinek egyenként, amely újabb és újabb munkára, tettekre serkent minket embertársaink érdekében, egymás javára? A hit nem semmittevő égre nézés, hanem állandó munka Isten országa kiteljesedése érdekében.

A szeretet *fáradozik*. Másokért fáradozik. Erőn felül is fáradozik. Áldozatot vállalva is fáradozik. Megvan-e bennünk, testvéreim, ez a szeretet, mely nem érzelgős szavakban mutatkozik meg, hanem tud erején felül is, áldozatot vállalva is másokért: egymásért fáradozni?

Végül a reménység *állhatatos*. Nem lankad meg, ha valami nem úgy megy, ahogyan kellene. A reménység nem az események függvénye, hanem Isten ígéreteinek és szeretetének a mutatója. Nekünk, oly hamar visszarettenő, megtorpanó embereknek hirdeti az apostol: legyen olyan reménységünk, mely a próbák, szorongatások között is megtart a kegyelmes Istenben való bizodalomban. Ámen.

Hogyan keletkezik az igazi gyülekezet?

Alapige: 1Thesszalonika 1,4–10

Bibliolvasás: Máté 10,1–16

Kedves Testvéreim! Szent leckénk arra a kérdésre ad nekünk feleletet: hogyan keletkezik az igazi gyülekezet? A válasz azt mondja el, hogy az igazi gyülekezet létrejöttén többen fáradoznak: elsősorban *Isten*, aztán az ő megbízottai, az *igehirdetők*, végül pedig maguk a *gyülekezet tagjai*. Az igazi gyülekezet létrejötté e hármaskör munkálkodás eredménye.

I.

Mit tesz Isten a gyülekezetért? Elsősorban azt, hogy a világ minden népéből és nemzetségéből *kiválasztja* azokat, akiket az üdvösségre rendelt örökkévaló bölcsessége és akarata. Mint ahogy a jó gazda kiválasztja a vetni való magot, hogy szép, megtisztított gabona kerüljön csak a szántóföldre, úgy választja ki Isten is Szentlelke által azokat, akiket ki akar menteni az általános romlásból, a kárhozatba rohanó világból. A thesszalonikai keresztyén gyülekezetnek itt tudtára adja Pál apostol ezt az örömhírt: „... *ti ki vagytok választva...*” Ez az örömmüzenet szól nekünk is: mi is Isten által kiválasztottak vagyunk. Keresztyénségünknek alapja nem önmagunkban van, hanem Isten kiválasztó munkájában, kegyelmében.

A kiválasztottakat Isten megajándékozza a *Szent Lélek örömevel*. Szentlélek gerjeszti fel szívünkben az igaz *hitet*. Az üdvösségre ugyanis a kiválasztottság tudata nem elég; hitre is szükség van. A kiválasztottság tudata hit nélkül könnyen felfuvalkodottá tehet, még Isten iránti hálaadásunkban is. Példa erre az Idvezítő által említett farizeus imája: „Isten! Hálaikat adok néked, hogy nem vagyok olyan, mint egyéb emberek...” A szolgálatra való kiválasztottság tudata azonban felelősségérzetet ébreszt. A thesszalonikai gyülekezet számára nagy erkölcsi támasztékot jelentett az a tudat, hogy Macedónia és Akhája gyülekezetei reájuk figyelnek, mint azt az Igéből hallottuk. E gyülekezetek példaképpül tekintették a thesszalonikai keresztyéneket. Számukra azonban ez a tény nem elbizakodottságot eredményezett, hanem szívünkben szétáradt a Szentlélek öröme. Íme, Isten kegyelmi kiválasztása a Szent Lélek örömet árasztja a kiválasztottak életére.

II.

Isten kiválasztásának határozott célja van: ez pedig az evangélium szolgálata. Ezt hirdették Thesszalonikában Isten megbízottai: Pál, Silvánus és Timóteus. Hogyan munkálkodtak ők a gyülekezet létrejöttén? Elsősorban úgy, hogy igehirdetésükben felmutatták: az evangélium *nem csak szóban áll, hanem isteni erőben is ... sok bizodalomban*

is... Nem csak szóval, hanem az életükkel is prédikáltak. Aki őket látta és hallgatta, aki cselekedeteiknek tanúja volt, elmondhatta annak a megtért bennszülöttnek hitvallását, aki szólt a misszionáriusához: Amit cselekszel, az olyan hangosan prédikál, hogy alig hallom tőle azt, amit mondasz. Az Ige hirdetői ma is két módon prédikálnak: szóval is és étellel is. Jaj, hogyha az élet prédikációja mást mond, mint amit az igehirdető szavaival hirdet! Isten országa nem beszédben áll, hanem erőben. Ezért a szolgáltnak elsősorban ezt az isteni erőt, a bűnt legyőző erőt kell felmutatniuk saját életük mindennapi cselekedeteiben.

Pál apostol szerényen emlékezik thesszalonikai munkálkodásukra: „... *tudjátok, hogy milyenek voltunk közöttetek ti érettetek*”. Ami a szolgáltnak megkívántatik, az, hogy mindegyik hívnek találtassék. A thesszalonikai hívek megtérése a bizonyosság arra nézve, hogy Pál és munkatársai hívek voltak a maguk fáradozásában, munkájuk végzésében. Bárcsak ma is minden ör helyen, minden gyülekezetben ilyen hűséggel fáradoznának a szolgáltnak, Isten követői e világban! Bárcsak a hirdetett Ige ereje azoknak életfolytatásában látszódnék meg elsősorban, akik azt hirdetik.

III.

Pál apostol a továbbiakban örömmel emlékezik meg arról, hogy Isten Szentlelkének munkálkodása és az igehirdetők munkája hasonló buzgólkodásra indította a thesszalonikai híveket. *Befogadták az Igét sokféle szorongatás közt*. Csak az fogadja be igazán Isten Igéjét, aki azt tovább is adja. A thesszalonikai hívek így fogadták be az Igét. Ezért írhatja itt az apostol, hogy „kizendült” tőlük az Isten beszéde. Ez azt jelenti, hogy nem csak az apostol és társai hirdették az Igét a gyülekezetnek, hanem a gyülekezet minden tagja igehirdetővé vált, és a gyülekezet egész élete igehirdetéssé változott. Az „erők” – vagyis Isten országának máris meglévő hatásai – nem csak az egyes emberek életét újították meg, hanem a gyülekezet együttes bizonyoságátételében is érvényesültek.

Mindebben a thesszalonikaiak az apostol követői lettek és az Úri. Pálnak ez a megállapítása nem elbizakodottság, mert az igehirdetők követésének csak úgy van értelme, ha az lényegében az Úr követése, mint ahogy Pál később a korinthusiaknak írta: „Legyetek az én követőim, mint én is a Krisztusé.” (1Kor 11,1) Az Úr követésében a thesszalonikai hívek példaképpé lettek minden keresztyénre nézve Macedóniában és Akhájában, sőt – ahogy az apostol túlradó örömeinek kifejezésére érhető túlzással mondja – „*minden helyen*” híre terjedt az ő hitüknek.

Milyen nagy áldás az, testvéreim, ha ilyen gyülekezet is adódik a sok lagymatag, közönyös, megfáradt keresztyén gyülekezet között. Ma, sajnos, inkább ilyen gyülekezeteket látunk: a hit mécsese alig pislákol, a templom üresen ásít a belépőre, a keresztyén életnek alig-alig látni jeleit. Isten kegyelme, ha olykor olyan gyülekezetet is láttat velünk, ahol a hit lángjai messzire világítanak, ahol a gyülekezet egész közössége szolgáló közösség, evangéliumhirdető szolgátság munká- és szeretetközössége. Bárcsak azok, akik mihozzánk eljönnek, azzal a felismeréssel távoznának innen a mi gyülekezetünkben, hogy a vizaknai református keresztyén gyülekezet példamutató módon szolgál a sokféle terhek és szorongatások között is.

IV.

A gyülekezet példamutató szolgálatának alapja az volt, hogy a thesszalonikai keresztyének közössége a megtért hívek közössége volt. Megtértek „... *az Istenhez a bálványoktól, hogy az élő és igaz Istennek szolgáljanak*”. Testvéreim, a vallás történetében és az egyéni hitéletben is ez a legnehezebb: a bálványoktól úgy megtérni az élő igaz Isten-

hez, hogy neki szolgáljon az ember. Az úgynevezett keresztyén embernek is sokáig és sokszor bálványa van, nem élő, igaz Istene. Istennek hívják ugyan, de ez gyűjtőfogalom csupán. Végeredményben bálvány, mert nem ő akar neki szolgálni, hanem azt akarja, hogy a bálványistene szolgáljon neki. Adja meg azt, amit kér. Őrizze meg azt, amije van. És ez az „isten” csak addig kell – amennyire kell –, amíg jól viselkedik. De amikor nem teljesíti a kérést, akkor megharagszik rá: nem megy templomba és még nem is imádkozik. Minden ember életében az az igazi fordulat, amikor az élő, igaz Istenhez tér meg és amikor végre ő akar szolgálni. Vajon mi hogyan állunk ebben a dologban?

A thesszalonikai hívek megértették, hogy a megtérés: szolgálatra való megtérést jelent. Nekünk is meg kell értenünk, hogy a megtérés nem valami befelé forduló életet jelent, hanem szeretettől áthatott, hittel és reménységgel végzett szolgálatot. S ez a szolgálat akkor valóban „Szent Lélek örömeivel” végzett szolgálat lesz. Ilyen hű szolgálatban élve várja vissza a gyülekezet a halálból feltámadt Jézust, a Szabadítót, aki megszabadít minket „amaz eljövendő haragtól”: Isten ítéletének tűzétől, hogy a híven szolgáló lelkeknek elkészített nyugodalomba vigyen be bennünket. Ámen.

Isten országának munkásai

Alapige: 1Thesszalonika 2,1–12

Bibliaolvasás: Apostolok Cselekedetei 16,11–25

Kedves Testvéreim! Miután e levélben Pál apostol elmondta, hogyan emlékezik meg állandóan Isten színe előtt a thesszalonikaiakról, most emlékezteti őket arra, miképpen történt az evangélium bevonulása városukba. Ezek a felolvasott igék igen könnyen félreérthetők. Úgy is érthetjük őket, mint dicsekvő beszédet, hiszen az apostol arra emlékezteti a levél olvasóit, hogy ő maga milyen tisztán és buzgón forgolódott közöttük. Ám ha jobban odafigyelünk, észre kell vennünk, hogy ami itt áll, az mégsem hiú dicsekvés, hanem *bizonyágtétel*. Arról szóló bizonyágtétel, hogy hogyan kell Isten országa munkásainak e világban szolgálatukat betölteniük Krisztus Urunktól vett missziói parancs szerint.

I.

Először a közvetlen előzményekre utal az apostol, mégpedig a Filippi városában elszünetelt üldöztetésre. Még frissek voltak az evangélium hirdetőinek sebei, amikor megjelentek Thesszalonikában, de a Filippiben megtapasztalt szabadulás *bátorságot* adott nekik. A következő versekben szól aztán Pál az Ige hirdetőinek magatartásáról. Elmondja, hogy „milyen szentül, igazán és feddhetetlenül éltek” a thesszalonikaiak előtt. Mint mondtuk, ha ez egyáltalán dicsekvés, akkor a Jézus Krisztusban való dicsekvés, az ő erejének magasztalása.

De miért volt szükség, hogy az apostol ilyen nyomatékosan, és mintegy védekezőleg szóljon magának és társainak thesszalonikai forgolódásáról? Nincs semmi okunk annak feltételezésére, hogy itt is, mint például később Korinthusban, egy gyülekezeten belüli ellenpárt, vagy ellenpártok vádaskodását kellett kivédeni. Inkább arról van szó, hogy kívülről támadó ellenfelek próbálták Pál és társai tekintélyét lerontani azzal, hogy őket a kor jól ismert vándorszónokaival, népszerű filozófusaival és propagandistáival, ezekkel a hasznosító, saját érvényesülésüket kereső, alacsony erkölcsiségű emberekkel hasonlították össze. Pál ennek a típusnak a sajátosságait tartja szem előtt, amikor elmondja, hogy milyen volt és milyen nem volt az ő munkálkodásuk Thesszalonikában. „*Nem hite-*

tésből... , sem nem tisztátalanságból, sem nem álnokságból” szóltak, hanem úgy, ahogy Isten méltatta őket arra, hogy rájuk bízta az evangéliumot. Nem az emberek tetszését keresték, hanem Istenét, aki a szíveket vizsgálja. Nem hízelegtek, és nem keresték az emberektől való dicsőítést. Nem akartak a gyülekezeten élösködni, a gyülekezetnek terhére lenni, hanem éjjel-nappal munkálkodva, a saját megélhetésükről gondoskodva hirdették az evangéliumot.

Amikor ezt a szép beszámolót olvassuk, azt kell számba vennünk, hogy Isten országának mai munkásai vajon szintén ugyanígy forgolódnak a szolgálatban, mint egykor Pál és munkatársai? Tudunk-e szolgálatunk végzése közben türelemmel terheket hordozni, háborúságokat szenvedni az evangéliumért? Van-e bátorságunk meg nem lankadva újramezenni a szolgálatot? Vajon tudunk-e minden egyéni érdektől mentesen szolgálni, nem hitetésből, sem nem tisztátalanságból, sem nem álnokságból – ahogy az apostol szavaiból hallottuk? Vajon munkánkban igazán csak Isten dicsőítésének a szempontja vezet, vagy olykor szívesen vesszük és elfogadjuk azt is, ha emberek minket dicsőítenek? Vajon az emberek tetszését keressük-e vagy a szíveket vizsgáló Istenét? Vizsgálja meg ki-ki a maga szívét és úgy feleljen e kérdésekre önmagának és Istennek.

II.

Mi volt a titka annak, hogy Pál és társai ilyen tisztán, önzetlenül, szentül tudtak szolgálni Istennek a sokféle üldöztetés és háborúság között is? Csupán annyi, hogy *szerették* azokat, akikhez Isten küldte őket. Ezt olvastuk az imént: „*Készek valánk közleni (8. v.) veletek nem csak az Isten evangéliumát, hanem a mi magunk lelkét is, MIVELHOGY SZERETTEINKKÉ LETTETEK NÉKÜNK.*” Itt van az igazi missziói munkálkodásnak a titka. Az igazi igehirdetés Isten szeretetének a közlése. Hogy manapság olyan kevés a világ lelkétől elforduló és a Szentlélek vezetése alá hajló élet, annak egyik legfőbb oka az, hogy az elhangzott igeversből felénk izzó krisztusi szeretet kihűlt. De ne véljük azt, hogy ez csupán a lelkipászorokon múltott és múlik. Minden egyes egyháztag tudatában kell hogy legyen annak, hogy csak mint az Úr Jézus tanítványa lehet keresztyén, vagyis krisztusi. Aki nem érzi és nem vallja magát az Úr Jézus tanítványának, annak nincs semmi köze az Úr Jézushoz és az nem is keresztyén. Aki pedig tanítványnak vallja magát, nem nyugodhat, hanem élete örömét abban kell megtalálja, hogy másokat is tanítvánnyá tegyen. Hiszen minden tanítványnak szól a missziói parancs: „*Elmenvén azért tegyetek tanítványokká minden népeket... tanítván őket, hogy megtartsák mindazt, amit én parancsoltam néktek. És imé én tiveletek vagyok minden napon a világ végezetéig*” (Mt 28,19–20). Krisztusi szeretet nélkül pedig nem lehet missziói munkát végezni.

A gyülekezet iránti szeretet megbizonyítására Pál itt halmozza a szerető gyengédség képeit: olyan volt a kapcsolatuk a thesszalonikaiakkal, mint a dajkéé a rábízott kiseddel, vagy az apáé gyermekével. Készek voltak közölni nem csak az evangéliumot, hanem a saját „lelküket”, vagyis egész személyiségüket. Az apostol szerint a gyülekezet tagjai mellett maga Isten a tanúja annak, hogy az evangélium első thesszalonikai hirdetőinek élete egyezett az evangéliummal. A Szent Léleknek az ereje abban is megbizonyította magát, hogy az apostol és társai egész magatartásukkal Krisztus szeretetét vitték a thesszalonikaiak közé. Az igehirdetőknek ez a viselkedése mintegy feljogosítja az apostolt arra, hogy kérve kérje az atyafiakat: *ők is Istenhez méltóan viseljék magukat, Aki az ő országába és dicsőségébe hívja őket.*

Bárcsak ma is ilyen szeretettel fordulnának oda Isten országának munkásai mindazokhoz, akikhez Isten küldi őket! Bárcsak ti magatok is megéreznétek minden istentiszteleten, hogy nem csupán egy emberi, töredékes bizonyágtételt hallottatok, hanem Isten

közölte veletek a maga szeretetét a prédikáció bizonyágtétele által. Adjátok tovább, amit kaptatok; vigyétek Isten szeretetét szívetekben másokhoz!

III.

Még egy verset emeljünk ki mai leckénkől: „Tudjátok, hogy miként atya az ő gyermekeit, úgy tettünk és buzdítottunk egyenként mindnyájukat.” (11. v.) Ebből a mondatból most ez a szó nyerjen különös hangsúlyt: *egyenként*. Pál apostol a thesszalonikai gyülekezethez tartozókat egyenként, négy szemközt intette és buzdította. Lelkigondozást végzett közöttük. A lelkigondozás hozzátartozik a gyülekezeti igehirdetéshez. Részben megőrzi, részben folytatja és befejezi azt. A lelkipásztorok megkapják a küldetést és a kellő tanítást ahhoz, hogy tudják: hogyan végezzenek lelkigondozást. De szóljon most a gyülekezet tagjaihoz az Ige, mint parancs: engedje mindenki, hogy lelkigondozást végezzenek nála. Ne csak engedje, hanem igényelje is azt. Mindenkinek van valami olyan baja, bűne, gátlása, restsége vagy bánata, ami a lelkigondozásban, a négy szemközti igehirdetésben oldódik meg. Használjuk fel ez áldott eszközt és lehetőséget lelkünk gyógyulására!

Isten országa munkásairól, azok szolgálatáról hallottunk. Mindenki lehet munkatárs Isten országa szolgálatában. Lelkigondozó is lehet mindenki, aki hitben, szeretetben és alázatban erősebb. Adja a kegyelem Istene, hogy itt, a vizaknai gyülekezetben is minél többen legyünk lelkigondozók: erősek a hitben, egymás iránti szeretetben és a hívő keresztyén alázatban. Ámen.

Igebefogadás és szenvedés

Alapige: 1Thesszalonika 2,13–16
Bibliaalvasás: Dániel 9,18–27

Kedves Testvéreim! A múlt alkalommal az Ige hirdetőinek buzgó fáradozásáról hallottunk. Mai leckénk az Ige befogadásáról beszél. Úgy is mondhatnánk, hogy a megelőző igeszakasz a vetésről, ez a mostani az aratásról beszél.

I.

Az apostol és társai szentül, buzgón végzett igehirdetői munkásságának meg is volt a szép eredménye. Pál itt hálát ad Istennek azért, hogy a thesszalonikaiak nem úgy fogadták prédikálásukat, mint embernek beszédét, hanem mint Istennek beszédét, „*aminthogy valósággal az is*”. Testvéreim, mi a teljes Szentírás szerint azt valljuk, s hitvallásaink is így tanítják, hogy a prédikációban az emberi szó Isten Lelke által Isten beszédévé lesz. Itt a templomban ugyan emberi szó hangzik csupán. Egyéni a stílus, az üzenet megfogalmazása. Nagyon emberhez kötött a bizonyágtétel. A Lélek, Isten Lelke azonban megrostálja ezt az emberi beszédet. A polyvát szétszórja, vagy megégeti, a tiszta búzát pedig, mint Isten beszédét, a hívő ember táplálékává teszi. Ezért nem az a fontos, aki szól, hanem Isten a fontos, aki üzen; és a vágyakozó igehallgató a fontos, aki vár. Kétségtelenül vannak a Lélek által jobban megáldott igehirdetők, de vannak jobban megáldott gyülekezetek is. Fontos azonban az, hogy mindenkor ezzel az imádsággal készüljünk az Ige hallgatására: Jövel Szentlélek Úristen, cselekedd, hogy az itt elhangzó emberi szó Isten beszéde legyen.

Az Igének ez a bizonyága szívében azt a kérdést támasztja, hogy vajon mi úgy fogadjuk-e mindenkor Istennek emberek által hirdetett beszédét, mint magának Istennek

hozzánk szóló üzenetét? Nem botránkozunk-e meg az igehirdető szolgának emberi gyarlóságán, nem lesz-e ez akadállyá abban, hogy a prédikációból valóban Istennek megszólítását halljuk meg? Bizony, sokszor megakadunk az emberi eszköznél. Eszembe jut Luther Mártonnak a tanítása arról, hogy az ítélet napján hogyan fogja Isten számadásra vonni az igehirdetőket és az igehallgatókat. Azt kérdi majd tőlem, mondja a nagy reformátor, az ítélet napján Isten: Prédikáltál-e te erről? Én azt fogom felelni: Igen Uram, én erről szólottam. Azt kérdi akkor majd az Úr tőled, mint igehallgatótól: hallottad-e te az erről szóló bizonyágtételt? Igen, lesz majd a felelet. Miért nem hittél hát?, kérdi tovább az Úr. S felel az igehallgató: Ó, Uram, hiszen csak egy egyszerű vidéki lelkipásztor szavát hallottam, hogy hihettem volna...

Mi tudjuk azt, testvéreim, hogy Isten még kövekkel is hirdetheti az ő szent Fiának dicsőségét. Ne botránkozzunk meg tehát a szolgák emberi erőtlenségében, gyarlóságában. I. Rákóczi György egykori erdélyi fejedelemről jegyezték fel, hogy „...magának a porig megalázásával jött a szent gyülekezetben, még nem is jutván olyankor fejedelmi méltósága eszébe; hanem mint igen megvetett alázatos teremtett állat, Isten előtt (amint illik is) úgy jelent meg. Nagy figyelmességgel hallgatta még csak a legkisebb tanítónak tanítását is...”

Abban a tényben, hogy a thesszalonikaiak Pál és társainak igehirdetését mint Isten beszédét fogadták, az Ige isteni energiája nyilatkozott meg azokban, akik hisznek. Az Ige tehát erő, mely mibennünk munkálkodik, a mi idvességünkre. Olyan, mint az orvosság, mely bármilyen kicsiny tablettá alakjában kerül is szervezetünkbe, szétárad az egész testben és kifejti a maga gyógyító erejét mindenütt. Az Ige is így munkálkodik a mi szívünkben, ébreszti bennünk a bűnbánatot, munkálja a megtérést és az üdvösségre jutást. Aki gyógyulást keresve jön ide az Isten házába, s úgy veszi a hirdetett Igét, mint orvosságot, az nem csupán tetsző vagy nem tetsző, szép vagy kevésbé szép emberi beszédet hall, hanem erőt és megújulást vesz és visz magával.

II.

Ez az erő tette képessé a thesszalonikai keresztyéneket arra, hogy az üldözések között hűségesen kitartsanak és így a szintén üldözött júdeai keresztyének példáját kövessék. Ahogy a júdeai keresztyéneket saját honfitársaik üldözték, úgy szorongatták a thesszalonikai híveket, bizonyára a zsidók felbujtására, a saját vér szerinti hozzátartozóik.

Ami leckénk további részében következik a zsidókról, nem valami kitérés, hanem nagyon is helyénvaló tanítás a célból, hogy a thesszalonikai keresztyének a saját üdvtörténeti helyzetüket megérthessék. A zsidók és pogányok viszonyának kérdése ugyanis a thesszalonikai keresztyéneket is foglalkoztatta. Hiszen látták, hogy Pál és társai a zsinagógában kezdték az evangélium hirdetését, és hogy az üzenetet először a zsidókhöz intézték. Viszont azt is látták, hogy éppen az ígélet népe, a zsidók vezettek az evangélium szenvedélyes elutasításában. Pál itt még nem fejt ki Izráel „titkát”, úgy, ahogy később teszi. Nem szól Izráel végső reményességéről, arról, hogy „a megkeményedés Izráelre nézve csak részben történt, ameddig a pogányok teljessége bemegegyen, és így az egész Izráel megtartatik” (Róm 11,25–26). Most csak a megkeményedés megdöbbentő, de Thesszalonikában is megtapasztalt tényéről szól, mintegy annak szemléltetésére, hogy *ahol Istennek Igéje hangzik, ott élet-halál döntéséről van szó, szabadulásról és ítéletről.*

Pál olyan határozottan és erélyesen szól itt a zsidók megkeményedéséről, hogy ennek jellemzésére még a pogányok jól ismert szólalimat is felhasználja. Az a megállapítása, hogy a zsidók „minden embernek ellenségei”, Tacitusra emlékeztet, aki „minden mások

elleni gyűlölettel” vádolta a zsidókat. A zsidók „ölték meg az Úr Jézust és saját prófétáikat”, mondja róluk az apostol. Ebben a mondatában azonban semmi sincsen, ami antiszemitizmusnak nevezhető volna, de nincs benne az „istengyilkosság” történelmileg ismert vádja sem. Az istengyilkosság vádját később azok hangoztatták, akik lelki gögjükben nem voltak hajlandók megtenni ezt a vallomást: a mi bűneink vitték Őt a keresztre. Az emberellenességet sem tartja Pál valami faji vagy népi sajátosságnak, mint a zsidók antik és modern ellenségét, hanem itt világosan megmondja: azzal válnak „minden embernek ellenségeivé”, hogy akadályozzák az evangélium hirdetését, fel akarják tartóztatni az üdvösség üzenetének eljutását a pogányokhoz. Ám azzal, hogy így meg akarják fosztani az embereket „az életnek beszédétől”, Isten nekik szánt „kimondhatatlan ajándékától”, nem csak emberellenesekké válnak, hanem a harag poharát is „betöltik”, hogy aztán azt kénytelenek legyenek kiüríteni. Így érte őket utol az Isten haragja, bűnüknek bekövetkezett büntetése.

Ami most már mindebből közvetlenül reánk vonatkozik, testvéreim, az abban áll, hogy a befogadott Igét nyomon követi a szenvedés; Thesszalonikában is így volt ez egykor, s így van azóta is mindenütt a világon. Az ige maga a világosság, mely a sötétségben fénylik, de a sötétség mindenkor ellene van a világosságnak. Ma is igaz az, hogy azoknak, akik egészen átadják magukat Krisztusnak, sokszor a hozzájuk legközelebb állók lesznek ellenségeikké. Hallhatunk hívő asszonyokról, akiket hitetlen és megátalkodott férjük kigúnyol, öreg hívő szülőkről, akiket megvetnek „modern és felvilágosult” gyermekeik. A világosság és a sötétség örökös harcát látjuk ezekben a tényekben. A vigasztalás abban áll, hogy Krisztus megváltói munkája legyőzte a sötétség fejedelmét. Igéje nekünk is erőt ad a sötétség elleni küzdelemre.

A szenvedő Krisztus szólott – hisszük – e mai emberi, töredékes bizonyágtételben is mindannyiunkhoz, hogy a szenvedő keresztyéneknek az ő mindeneken diadalmas erejét adja. Amen.

A Genezáret partján

A tanúságtétel emberi szó

Amikor a Szentírás tanúságtételről és tanúról beszél, akkor mindig *emberi beszédre* gondol, amely más emberhez szól, szavakra gondol, ahogyan azt emberek mondják és hallhatják meg. Akkor is ez a Szentírás véleménye, ha arról van szó, hogy Isten maga a tanú, vagy hogy angyalok a tanúi, vagy ha, ahogyan pl. az Ószövetségben a törvénytáblákat, bizonyos tárgyakat nevez meg Isten tanújául. Mindig emberekhez intézett beszéd-ről van szó. És ha a Róm 2,15 azt mondja, hogy a lelkiismeret tesz tanúságot az ember számára, akkor jellemző, hogy ott is arról van szó, hogy a „törvény cselekedete” a szívünkbe van írva, hogy ez tehát olvasható, hogy ez beszéd. Istennek más híradásai is vannak. Isten cselekedetek által is közli magát. Ezt nevezi a Biblia jelnek. Egészében véve azonban, ha tanúságtételről beszél, szavakra gondol, amelyeket emberek mondtak embereknek. És a kivételek, mint pl. Jn 5,36 és Zsid 2,4, amelyekben a cselekedetek bizonyoságtételt jelölnek, csak erősítik ezt a szabályt.

Ennek az emberi szónak az a *feladata*, hogy más embereknek Isten uralmát, kegyelmét és ítéletét emlékeztetükbe idézze. A tanú a jog, az igazságszolgáltatás nyelvéből való fogalom. Ha Istennek tanúkra van szüksége, akkor az a gondolat, hogy eljárás folyik Isten és az ember között. Isten ügyéről, Isten igazságáról van szó, amelynek győznie kell. Ebben az eljárásban Isten tanúkat hív fel olyan emberek ellen, akik tőle elpártoltak, akik makacsok vele szemben, akik vele ellenségesen találkoznak. Ezek az emberek tanúságot tesznek Isten uralmáról, kegyelméről és ítéletéről. Tanúságot tesznek az Ószövetségben arról a szövetségről, amelyet Isten népével kötött és tanúságot tesznek az Újszövetségben Jézus Krisztus tetteiről, szenvedéséről, haláláról és feltámadásáról, Isten titkainak arról a kijelentéséről, amely Benne lépett színre. Lk 24,48: ti vagytok erre a tanúk, vagy 1Jn 4,14: és mi láttuk és mi teszünk bizonyosságot arról..., 1Jn 1,2: mi láttuk és bizonyosságot teszünk róla és hirdetjük néktek az örök életet, és 1Jn 5,11: ez a bizonyoságtétel pedig az, hogy az Isten örök életet adott nekünk és ez az élet az Ő Fiában van.

Barth, Karl

Alkalmi prédikációk

Ifjúsági bibliaóra

Sándor Endre

Vámosújfalú, Magyarország

A könyörülő Isten és a könyörtelen Jónás

Alapige: Jónás 3,8–4,2

Jónás meghirdette Ninivében, hogy negyven nap múlva elpusztul a város. Az emberek teljes bűjtöt hirdettek. A bűjt külső jeleként zsákruhába öltöztek, fejükre hamut szórva imádkoztak. Erősen kiáltottak Istenhez, ahogy az ének mondja: „Úr Isten, hozzád kiáltunk, Gondviselőnk légy oltalmunk, őrizz meg ellenségektől, lelki-testi ínségektől!” Istenhez fordultak: meg akartak változni, mert nem akartak elpusztulni. A megtérés nem más, mint hátat fordítani a régi életnek és újat kezdeni, a világ örömei helyett Istenhez fordulni és benne bízni. A niniveiek elhagyták gonosz útjaikat és Isten kedvében akartak járni. Mindent megtettek azért, hogy hátha könyörül rajtuk Isten.

Minden bűjtnék ez a jelentése: Hátha könyörül! Nem lehet Isten rendelését megváltoztatni sem bűjttel, sem imádsággal... Nincs hatalma az embernek arra, hogy megváltoztassa Isten tervét. De Istennek nem az a célja, hogy neki legyen igaza, fontosabb neki a megtérő ember. Ezért, ha az emberek megfordulnak gonosz útjukról, akkor Isten új lehetőséget ad kegyelméből. Ezért nem hiábavaló az imádság, mert Isten meghallgatja.

Mindaz a belső változás, ami az életünkben végbemegy, átalakítja a cselekedeteiket is: elhagyják az erőszakoskodást és más életet kezdenek. Jézus azt tanítja, hogy nem mindenki, aki azt mondja: „Uram, Uram!” kerül a mennyek országába, csak az, aki cselekszi is az Ő akaratát. Nem elég elméletben hinni, hanem az életünknek meg is kell változni! A niniveiek megváltoztak és Isten könyörült rajtuk!

De Jónás, a próféta nem örül mindennek, mert így az ő jóslata nem teljesül. Pedig Jónás átélte már, hogy Isten őrajta megkönyörült, nem engedte a tengerbe fulladni, adott neki új lehetőséget és most mégsem örül, amikor Isten másokon is megkönyörül. Mi is így vagyunk: természetesnek érezzük, hogy Isten nekünk mindent megbocsát, de nem értjük meg, másokkal miért olyan türelmes. Vegyük észre, hogy Isten mindenkit egyformán szeret, Jézus mindenkiért meghalt a kereszten. Megbocsátott Jónásnak, és megbocsátott a niniveieknek is. Tudunk-e örülni annak, hogy másoknak is megbocsát? Sőt: készek vagyunk-e arra, hogy másokhoz is elküldjön, hogy azoknak is megbocsáthasson? Jónás könyve erre kell indítson: menj és hirdesd, hogy Isten meg akar bocsátani!

Isten így szól a próféta által: „Hogyha szólok egy nép ellen és ország ellen, hogy kigyomlálom, megromtom és elvesztem, de megtér az a nép az ő gonoszságából, amely ellen szóltam: én is megbánom a gonoszt, amelyet rajta véghezvinni gondoltam.” (Jer 18,7–8). Hol lennénk, ha ez az Igen nem lenne igaz? Ez az evangélium, a Biblia örömhíréje: Isten megbocsát a megtérő bűnösnek. Ebből a kegyelemből élünk napról napra. Aki ezt még nem tapasztalta, az kívül áll Isten szeretetén. Ninive megtapasztalta. Fellélegezhetett a súlyos teher alól. Isten megbocsátott. Pál apostol őszintén elmondja: „Ahol megnövekedik a bűn, ott a kegyelem sokkal inkább bővülködik.” (Róm 5,20) Jónás könyve Isten irgalmát mutatja meg az ítéletben. Nagyszerű lenne napról napra átélni, hogy Isten jósága szövi át a világot.

Jónás zúgolódik, mégis imádkozik. Őszinte, mint egy gyermek: tudtam, hogy ez lesz! De nem is lehetett volna Isten prófétája, ha nem tudta volna, hiszen erről olvasunk sorra az Ószövetségben: Isten türelmes és kegyelmes. De nem tudta felfogni, hogy a gyakorlatban ez azt jelenti, hogy ha Ninive megtér, akkor neki is megbocsát. Imádkozunk azért, hogy mi, akik elméletben olyan sokat tudunk Isten jóságáról, ismerjük is fel a gyakorlati életben, és tudjunk együtt örülni azokkal, akiknek Ő megbocsát. Amen.

Urunk, bocsásd meg, hogy természetesnek vesszük, hogy nekünk mindig újra megbocsátasz. Nyisd meg szívünket a másik ember iránt, hogy elvihessük hozzájuk a Te örömmüzenetedet és együtt tudjunk örülni velük, ha megbocsátasz. Amen.

Esketési prédikáció

András Péter

Várkudu

Adj azért nékem vízforrásokat is

Alapige: Józsué 15,19

Esküvője napján az Igében felolvasott szavakkal állott édesapja elő egy menyaszszony. A neve: *Aksza*. Lefordítva azt jelenti: *felékesített*. Az édesapa a jól ismert Káleb, aki Józsuéval együtt hűséges szolgának bizonyult a Kánaán kikémlése során.

Káleb a maga hűségéért nagy örökséget kapott. Ezen örökség egy részét azonban még nem birtokolta, mivel azon kanaánita népek laktak. Káleb az ígérte, hogy aki elfoglalja Kirját-Széfert (16. v.), a nagyon erős kanaánita erődítményt, annak adja feleségül Akszát, az ő lányát. Otniél volt az a hős, aki nem csak Kirját-Széfert foglalta el, amiért Aksza kezét megkapta, hanem a későbbiekben majd Izráel bírja lesz (Bir 3,9).

A jegyajándékot, a móhart a jogszokás szerint mindig a vőlegény adta. Itt nem az történik. Rendhagyó módon Káleb eltekint a jogszokástól, enged Aksza kérésének és „neki adá a felső forrást és az alsó forrást”.

Kedves ifjú pár! Tudom, hogy ti is azokat a forrásokat keresitek, amelyek biztosítják számotokra a mai körülmények között a megtartó erőt, de legfőképpen az egymás mellett való *megmaradást*. Nem szívesen marad meg az ember olyan környezetben, vagy körülmények között, ahonnan ezek a „vízforrások” hiányoznak. Nélkülük sem a mindennapi élet próbáiban helytállani nem tudunk, sem pedig egymás mellett megmaradni. Könnyű kifogásokat találni, önmagunk vélt igazságát biztosítani. „Mivel száraz földre helyeztél engem” jelszóval otthagyják a számunkra kijelölt életteret, választott házastársat, ajándékba kapott gyermeket, fészekmeleget biztosító családi otthont. *Miért?* Mert az önmagát megalázni nem akaró, Istenben nem bízó büszke ember számára talán könnyebb *kíborolni*, mint az Atya előtt *leborulni*. Aksza leborul, Káleb nem kérdez. Nem kérdez – mint tette a Jákób kútjánál a samáriai asszony: „Hogyan kérhetsz...” (Jn 4,9) –, hanem áldást és vízforrásokat ad. A samáriai asszony számára így fogalmazta meg ezt Jézus: „Ha ismernéd az Isten ajándékát ...te kérted volna őt, és adott volna néked élő vizet.” (Jn 4,10)

Akik ismerik Isten ajándékát, azok szüntelenül eljárnak Hozzá úgy, ahogy ti is eljöttek a mai napon áldásért, igei jegyajándékért, mert felismertétek, hogy sokkal többre van szükségetek, mint ami az elinduláshoz elégségesnek bizonyult.

Azaz nem csak az elinduláskor volt szükséges Otniélnek Akszáért küzdeni, hogy kezét elnyerje, hanem a nagyobb küzdelem utána kezdődött: Kirját-Széfer erődjénél hatalmasabb várat kell meghódítania és *megőriznie*. Ez pedig nem más, mint Aksza szíve. Kik képesek erre? Az Otniélek! Azok, akik elmondják: *időm* nem a szenvedélyé, tobzódásé, sőt nem is az enyém, hanem *Istené és azoké*, akikért küzdeni és törődni a parancsot Tőle kaptam. De nem csak parancsot, hanem biztatást és erőt is. Ebben az Istennek szánt időben pedig a feleségnek, családnak „hűséges gondviselője leszek”.

Aksza is meg kell maradjon az a felékesített nő, akinek úgy örvendett azon a napon a vőlegénye. Lehetséges ez? Az Akszáknak igen! Hogyan? Úgy, hogy amikor a családban felismerik a hiányt, a szükségét, nem lázadnak, kiborulnak, zúgolódnak, vagy netalán más életteret keresnek, vagy más „hőshöz” szegődnek, hanem mint „hűséges segítőtársa” annak, akihez szegődött, leborul és kér attól, Aki nem csak nehézséget, hanem az annak elhordozásához szükséges erőt is adja. Pál apostol azt is elmondja nekünk, hogy mit öltünk magunkra, hogy életünk végéig olyan valami *ékesítsen*, ami Isten dicsőségét és egyben családunk békességét szolgálja: „Álljatok hát elő, körülövezvén derekatokat igazlelkűséggel és felöltözvén az igazságnak mellvasába, és felsaruzván lábaitokat a békesség evangéliumának készségével.” (Ef 6,14–15) Ezen az ékességen törik meg „ama gonosznak minden tüzes nyila” (Ef 6,16), amit nevezhetünk féltékenységnak, hűtlenségnek, betegségnak, szegénységnek, egyszóval mindannak, ami elveszi azt, ami valamikor összekötött két szerető szívet.

A mai napon az első ajándékot Istentől kaptátok, úgy, hogy életetek utolsó napjait megőriztétek. Talán azt gondoljátok, hogy nehéz ez, vagy éppen lehetetlen, mint ahogy sem a vőlegényi, sem pedig a menyasszonyi ruhát nem viselhetitek életetek utolsó napjaitig? Otniél és Aksza ezt megtette. Mindketten megmaradtak életük végéig annak, akik egybekeléstük idején voltak: Otniél idejét Istennek szentelő férfiúnak és Aksza ékességét, felékesített mivoltát őrző asszonynak.

Hogy ti is, azok maradhattatok – most az elindulás örömeiben, s majd a rátok váró terhek viselésének idején –, álljatok meg imádkozó szívvel a ti mennyei Atyátok színe előtt és ennyit mondjatok: „adj azért nékem vízforrásokat is”. Ámen.

Temetési prédikáció

Tárkányi István

Újös

Mindennek rendelt ideje van...

Alapige: Prédikátor 3,1–2

Fájdalomtól megtört szívvel, de Isten akaratában megnyugodva állunk most itt e koporsó mellett, és halljuk Isten vigasztaló Igéjét, hogy „mindennek rendelt ideje van”. Isten minden teremtményének megszabta a maga idejét a teremtéskor. Mi sokszor szeretnénk, ha kiszabhatnánk az időket a magunk részére, vagy szeretteink részére, hogy meddig éljünk. Természetesen a rossz, fájdalmakkal terhes, bánatos napokat rövide fognánk, az örömteljes, boldog időket jó hosszúra nyújtánánk. Szerencsére, épp a mi szerencsénk az időt nem mi, hanem Isten méri ki saját bölcs elhatározása szerint, anél-

kül, hogy megkérdezne bennünket. Mi csak annyit tudunk, hogy amennyi időt Isten kijelölt számunkra, annyi ideig fogunk itt a földön élni. Ezért van meg az ember életének, halálának, munkájának, gondolatainak, boldogságának és boldogtalanságának a jól meghatározott keretek közé szorított ideje, mint Istentől rendelt idő. Rendelt ideje volt elhunyt testvérünk 80 esztendejének, 58 éves boldog házasságának, rendelt ideje volt két gyermeke és négy unokája megszületésének, felnevelésének, tehát rendelt ideje volt az ő boldogságának, de a szenvedésnek is, annak a háromhónapos betegségnek, ami halálát megelőzte. Igénk is a létezés három formájáról beszél: születésről, aztán arról az időről, ami a születés és a halál között eltelik, végül a halál pillanatáról.

Életünk kezdete vidám, derűs, mint a reggeli napsugár, mert a születés, az új élet megjelenése örömet jelent. A keresztyén szülők mindig nagy örömmel várják gyerekük megszületését. Egy fiatal élet a jövőt jelenti, jó reménységet jelent a holnap felől a szülőknek. Felébred bennünk a bizalom Isten gondviselése iránt, hogy nem maradunk öregsgünkre magunkra.

Gyermekkorunk után a földi lét mindennapi küzdelmei töltik ki életünket. De nem tudhatjuk, hogy mi lesz a sorsunk. Sokszor dolgozunk éjt nappallá téve, ahogy elhunyt testvérünk is cselekedte, de mégis aggódva kérdezzük, hogy vajon Isten áldása lesz-e a mi munkánkon? Vajon élünk-e addig, amíg a magunk elé tűzött célunkat elérhetjük? Vajon felnevelhetjük-e gyermekeinket? Vajon láthatjuk-e unokáinkat, dédunokáinkat? Elhunyt testvérünknek ez mind megadatott. Ezekre a kérdésekre mind feleletet nyert. De ha nem is élt volna ilyen hosszú életet, akkor is az ő élete értelmet nyert az ő istenfélelmében, és Isten parancsának megtartásában. Hiszen Isten iránti szeretetét életében úgy mutatta meg, hogy szerette felebarátait, mindenkinek segíteni igyekezett mind anyagiakban, mind jó szóval, jó tanáccsal.

Isten állandóan velünk van, és Szentlelke által nem csak velünk marad minden napon a világ végéig, hanem mint szerető édesatya, a megpróbáltatásokat is javunkra fordítja. Ezért nem hiábavalóság e földi élet, mert minél hosszabbra szabja Isten földi életünket, annál több alkalmunk nyílik meghálálni a tőle kapott sokféle kegyelmi ajándékot, amint elhunyt testvérünk is tette. Ő megértette azt, hogy Isten azért adott neki ilyen hosszú életet, hogy felebarátainak tudjon szolgálni, s ezáltal meghálálja Isten gazdag áldását, amelyet kapott élete folyamán.

Testvéreim, mi még itt vagyunk e földi élet útján, alkalmunk van a könnyező, gyászoló megvigasztalni, a szűkölködőt megsegíteni, az eltévedettet igaz útra terelni, a haragosokat kibékíteni egymással. Még van időnk szeretetben élni. Ezért vigyázzunk, hogy Isten színe előtt engedelmesen járjunk. Ez az engedmesség óv meg a hiábavaló élettől és a lélek gyötrelmeitől. Az Isten által megszabott életidő így drága kincsrökké válik, ha Isten akarata szerint töltjük el azt.

Igénkből azt halljuk, hogy ideje van a meghalásnak is. Ez az az óra, amelyet Isten jelölt ki életünk végéül. Ez az idő épp olyan pontosan elérkezik, mint ahogy elérkezett a születésünk órája. A mi élő hitünk ilyen nyugodtan szemlélheti halálunk óráját. Ebben is példát vehetünk elhunyt testvérünkötől, aki úgy tekintett a halála órájára, mint életének egy biztos pontjára. Mert ő tudta azt, hogy a halállal nem ér véget az élet, a halál csak átmenet az ideigvalóból az örökkévalóba. A halál egy küszöb, amin mindenkinek át kell lépnie. Földi életünket változások, veszteségek, bizonytalanságok között töltjük el, de az Úr Jézusnál állandóságot, örökkévalóságot, feltámadást és dicsőséget találunk.

Adjunk hálát Istennek, hogy elhunyt testvérünk életét Krisztus kezébe tette le, s azért is, hogy az ő élete áldás volt mindnyájunk számára. Ámen.